

NÉPÚJSÁG

2026. augusztus 27.,
csütörtök
LXXVIII. évfolyam
191. (22351.) sz.
Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3⁰⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Találkozóhelyek, botrányközpontok a békeidők Marosvásárhelyén

Kávéházi időutazás

Sebestyén Spielmann Mihállyal

Az egykori Corso kávéház (baloldalt)

Fotó: Nagy Tibor

Hajdani híres vásárhelyi kávéházak világába röpítette az augusztus 25-i, kedd délutáni Tékaforgatag a különleges időutazásra vágyókat. Az előrejelzett vihar miatt a Teleki Téka udvaráról a freskós terembe költöztették a rendezvényt, amelyen *Sebestyén Spielmann Mihály* művelődéstörténész, író, nyugalmazott könyvtáros a tőle megszokott részletgazdag-

sággal tárta fel a város fontos találkozóhelyeinek számító kávéházak egykori életét.

Nagy Székely Ildikó

(Folytatás a 10. oldalon)

Ne feledje

idejében
megújítani
előfizetését!

Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
olcsóbban,
mint ha megvásárolná!

Elkezdődött a 22. ProEtnica fesztivál Segesváron

Az ötnapos rendezvény célja, hogy erősítse a Romániában élő kisebbségek közötti párbeszédet egy demokratikus és pluralista társadalomban, illetve lehetőséget biztosítson a kisebbségeknek a széles körű bemutatkozásra.

4.

Élet a volán mögött

Nyugat-Európában a fülkéket is feltörik, értékeket lopnak, és az üzemanyaglopás is régóta problémát jelent.

5.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Forog a város

Vajda György

Újra „felfordulás” lesz Marosvásárhelyen, ugyanis megkezdődtek a 13. alkalommal megszervezett Forgatag rendezvényei. Már hétfőtől részt lehetett venni a programokon, de igazán a hétvégén csúcsoadnak ki az események. Amikor elindult a Forgatag, a szervezőknek az volt a szándéka, hogy ezáltal egyfajta magyar napokat is tartsanak Marosvásárhelyen, ugyanis a Dorin Florea polgármestersége alatt szervezett Marosvásárhelyi Napokon mostohán bántak a magyar rendezvényekkel. Eleinte szerényebb kínálattal sikerült összehozni az első Forgatagot, amelyet akkor bizonyos körök támadtak, miszerint ez „kizárólag” magyar rendezvény, és csak erősíti a szeparatizmust. Idővel ez a fajta megközelítés megkopott. Ma már természetes, hogy vannak magyar napok (Kolozsváron és más erdélyi városokban is), mint ahogy bármely kisebbség (örmény, zsidó, szász, cigány stb.) is szervezhet kiemelt ünnepnapot, hiszen ezzel csak gazdagítják mindannyiunk kulturális örökségét. Apopó, a napokban zajlik Segesváron az igen sikeres, 22. alkalommal megszervezett Pro Etnica fesztivál, ahol Románia mind a 21 kisebbsége képviselteti magát. Tegyük hozzá, sem a Vásárhelyi Forgatag, sem más magyar nap Erdélyben nem kizáró jellegű, hiszen – annak ellenére, hogy nagyrészt magyar nyelven zajlanak a rendezvények – bárki részt vehet. Emlékszem, az egyik Fél-sziget fesztiválon Balázs Fecó koncertezett. Az első sorban „csápoltunk” a baráti társasággal, amikor mellém jött egy román lány, és arra kért, amennyiben lehet, fordítsam le a dalszövegeket románra, mert olyan szépek a dallamok. Marosvásárhelyen

(Folytatás a 3. oldalon)

AUGUSZTUS

27

CSÜTÖRTÖK

Ma GÁSPÁR,
holnap ÁGOSTON napja

Az év 239. napja, hátravan 126 nap

6:3519:55

20:126:40

A nappal hossza:
13 óra 37 perc

Időjárás

Zápor lehetséges

Hőmérséklet:
max.: 26 °C
min.: 13 °C

naptár

Isten éltesse!

ÁGOSTON: latin eredetű férfinév. A latin Augustus név kicsinyítőképzős származékának, az Augustinus névnek a megmagyarosodott alakja, jelentése: magasztos, fenséges, fennkölt.

VALUTAÁRFOLYAM BNR: 2026. augusztus 26.	
1 €	5,2589 lej
1 \$	4,5077 lej
100 Ft	1,4592 lej
1 g arany	670,0256 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Forgalomkorlátozás a marosvásárhelyi Vár sétányon

Augusztus 27-től forgalomkorlátozást vezetnek be a Vár sétányon a Vásárhelyi Forगत rendezvényei miatt. Csütörtökön du. 6 órától augusztus 31-én, hétfő reggel 6 óráig lezárják a Vár sétány Avram Iancu utca és a Nicolae Iorga utca közötti szakaszát.

Zöld oázisok Marosvásárhelyen – téglagyári tavak

A Reteaua pentru Natură Urbană szervezet augusztus 28-án 18 órától vezetett túrát szervez Marosvásárhelyen, a téma: Zöld oázisok Marosvásárhelyen – a téglagyári tavak. Túrávezetők dr. Marton Attila ornitológus és Ványolós Endre műépítész. A biológus és az urbanisztikai szakember óriási zöldövezeti potenciált lát a meggyesfalvi volt téglagyár területén, míg a műépítész azt kívánja érzékelteni, hogy az itt lévő tavak miként illeszkednének a város metropoliszövezeti zöld körgyűrűjének szerkezetébe.

Szövőműhelyek Marosvásárhelyen

Augusztus 30-án, vasárnap 11 órakor a Maros Megyei Múzeum megyeszékhelyi várbeli történeti részlegén közösségi gyűjtést, beszélgetést szerveznek a marosvásárhelyi szövőműhelyekről. A 20. század első felében a szövőműhelyek vezetői, tulajdonosai gyakran nők voltak. Marosvásárhelyen és környékén is több szövőműhely működött, ezekről korabeli reklámok, újságcikkek számolnak be. Fontos lenne ezeket jobban megismerni, ezért a szervezők a lakossághoz fordulnak, hogy osszák meg ismereteiket a helyi szövőműhelyekről és -gyárakról. A múzeum munkatársai elsődlegesen a második világháború előtti korszakra kíváncsiak, de ha az államszocializmus időszakában működő szövődekről vannak információik, azt is érdeklődéssel meghallgatják. Ha bárkinek fényképei vagy egyéb dokumentumai vannak, vigye magával, ezeket a helyszínen digitalizálják.

Nőszövetségi konferencia Magyarsároson

A magyarsárosi unitárius egyházközség és a nőszövetség szervezésében augusztus 29-én 10 órától a helyi unitárius templomban tartják meg az Unitárius Nők Országos Szövetségének (UNOSZ) évi közgyűlését és konferenciáját. E jeles ünnepi alkalomra Erdély különböző unitárius közösségeiből vendégek és a nőszövetségek képviselői érkeznek Magyarsárosra. A találkozás a közösség, a hit, az összetartozás és a baráti kapcsolatok szép ünnepe lesz. Az ünnepi program keretében istentiszteletre, köszöntésekre, kulturális műsorra, valamint dr. Ferenczi Enikő Női szerepharmónia című előadására kerül sor. A közös ünnepi ebédre a magyarsárosi kultúrotthonban kerül sor.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

Tűz- és balesetek

A Maros megyei tűzoltóknak augusztus 25-én hajnaltól 26-án reggelig 79 vészhelyzeti beavatkozást kellett végrehajtaniuk. Hét tűzesethez riasztották őket, 24 óra alatt két gépkocsi, két gazdasági épület, három lakás gyúlt meg, és négy bozöttűzet is el kellett oltaniuk. Ezenkívül 69 rohammentős orvosi beavatkozáson vettek részt. A legsúlyosabb eseteket az ISU sajtóközleménye alapján ismertetjük.

Több ingatlan gyúlt meg Görgényadorjában

A Görgényszentimre községhez tartozó Görgényadorjában (fotó) kedden késő este, 23 óra körül tűz ütött ki egy gazdasági épületben. A helyszíni bevetésre a szászrégeni hivatásos tűzoltók érkeztek, ám mire odaértek, a tűz már annyira elterjedt, hogy az 50 négyzetméteres faépítmény teljes egészében legégett. Sajnos a lángokat nem tudták megfékezni, és az udvaron további két lakóház 40 négyzetméternyi tetőszerkezete is meggyúlt.

A tűz a szomszédos telek udvarán levő házra és gazdasági épületre is ráterjedt, s 30 négyzetméteren tette tönkre a tetőzetet. Súlyos anyagi károk keletkeztek, emberi áldozat nem volt.

Kiégett egy gépkocsi Küküllőpócsfalván

Kedden este a dicsőszentmártoni tűzoltókat Küküllőpócsfalvára riasztották, ahol kigyúlt egy gépkocsi. Mire a tűzoltók a helyszínre érkeztek, a gépkocsi teljes egészében elégett. A tüzet rövidzárlat okozta. Emberi áldozat nem volt.

RENDEZVÉNYEK

Gyülekezeti nap és hálaadó istentisztelet a Felsővárosban

Marosvásárhelyen a felsővárosi református egyházközség önállósulásának 50. évfordulója alkalmából ünnepi gyülekezeti napokat szervez. Augusztus 29-én 16 órától kerekasztal-beszélgetésekre kerül sor. Kántor Attila nyugalmazott lelkipásztor, volt esperes Emlékek és pillanatok a gyülekezet történetéből címmel, míg dr. Ábrám Zoltán egyetemi tanár, főgondnok az egyház és a nemzet sorskérdéseiről vezet beszélgetést. Meghívtak: dr. Kolumbán Vilmos József, Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, Henter György vártemplomi lelkipásztor, Hajdú Zoltán, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum igazgatója, dr. Berekméri Róbert, a Marosi Egyházmegye főgondoka, levéltáros, dr. Kálmán Attila, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum tanára. A rendezvény 19 órától istentisztelettel folytatódik. Vasárnap, az új kenyér ünnepén 11 órától hálaadó istentisztelet és úrvacsoraosztás lesz, ígét hirdet dr. Kolumbán Vilmos József püspök. A liturgiát Csenter Levente, a Maros-Mezőségi Egyházmegye esperese vezeti.

Könyvek, képek a Bernády Házban

Kettős könyvbemutatóra és sajtófotó-kiállításra várja az érdeklődőket a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete augusztus 28-án, pénteken 18 órától a Bernády Házba. A Vásárhelyi Forगत részeként zajló találkozón az érdeklődők megismerhetik a Sziget a határon – Riportok a 700 éves Máramarosszigetről című kötetet, valamint a moldvai csángók körében készült, Csángó világok, csángó vidékek, csángó emberek című, ugyancsak riportokat tartalmazó, mindkét esetben gazdagon illusztrált könyvet. A szerzők között ismert romániai magyar újságírók szerepelnek: Ambrus Attila, Antal Erika, Bajna György, Fekete Réka, Forró László,

Fotó: ISU

Súlyos baleset Marosvécs és Marosfelfalu között

A 15-ös jelzésű országúton szerdán a kora reggeli órákban egy gépkocsi kisodródott az úttestről, és egy fának csapódott, egy személy a roncsok közé szorult. A sérültet a rohammentősök kimentették és a szászrégeni sürgősségi osztályra szállították. (mezey)

Gáspár Sándor, Kulcsár Andrea, Maksay Ágnes, Mihály Kriszta, Rácz Éva, Sarány István, Szentes Stefánia, Szucher Ervin, Szűcs László, Vajda György, míg a képeket a szerzők mellett Ádám Gyula, Kotró Gellért, Kőmíves István és Páll Hanna készítette. Az est folyamán válogatás nyílik a 2025. évi Brassai sajtófotó-pályázatra beérkezett művekből, egyebek között a pályázat fődíját kiérdemlő marosvásárhelyi származású fotóművész, Kerekes István munkái kerülnek közszemlére, akinek munkásságát már sok száz rangos nemzetközi díj, elismerés illette.

Táncversenyek a Kultúrpalotában

A Maros Megyei Hagyományos Kultúra és Művészeti Oktatási Központ a Boróka Ifjúsági Egyesülettel együttműködve augusztus 29-én és 30-án 12 órától a marosvásárhelyi Kultúrpalotában rendezi meg a XI. nemzetközi legényes- és verbunkversenyt, valamint a II. páros szólótáncversenyt, amely több ország fiatal művészeinek szóló kiemelkedő kulturális-művészeti rendezvénye. A gálaműsor augusztus 29-én 19 órakor kezdődik, amelyen Maros megyéből és külföldről érkező néptánc csoportok, néptáncgyűttesek és hagyományos zenei együttesek lépnek fel, köztük a Kis Bekecs néptáncgyűttes, Boróka néptáncgyűttes, a marosszentannai Gyöngyvirág néptáncgyűttes, a Csillagfény néptánc csoport, a búzásbesenyői Búzakalász néptáncgyűttes, a Napsugár néptáncgyűttes és egy zalaegerszegi néptáncgyűttes. A részt vevő néptánc csoportok és együttesek mellett a rendezvényen megyénk népi mesterei is bemutatkoznak, akik különleges és gyönyörű alkotásaikkal várják az érdeklődőket.

Kiállítás-megnyitó az Unirea galériában

Szeptember elsején 12 órakor a marosvásárhelyi Unirea művészeti galériában – Köztársaság tér 9. szám – a Maros Megyei Képzőművészek Egyesülete vezetőségi tagjainak alkotásaiból nyílik kiállítás.

NÉPÚJSÁG

MAROS MEGYEI NAPILAP

Kiadja az IMPRESS KFT.

FŐSZERKESZTŐ:

Karácsonyi Zsigmond

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES:

Benedek István

LAPSZERKESZTŐ:

Vajda György

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Gligor Róbert László, Kaáli Nagy Botond, Mezey Sarolta, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Sófalvi Szidónia, Szeredai Vivien, Szer Pálósy Piroksa. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Mátyus Beáta. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília. • Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro **SZERKESZTŐSÉG:** 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujas.ro **E-mail:** nepujas@e-nepujas.ro **Telefon:** titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével. **Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben:** tel. 0728-082-259. **Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje:** hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Ilie Bolojan

Szükség van egy teljes jogkörű kormányra

Kedden este a Digi24 televízió meghívottja volt Ilie Bolojan, aki a műsorvezetővel aktuálpolitikai kérdésekről beszélgetett. Szó esett többek között az új közalkalmazotti bértörvény-tervezetről, a speciális engedélyhez kötött gyógyszereszerzéséről, a feddhetlenségi törvény körül kialakult köztvitáról és a szociális ösztöndíjakról. Az alábbiakban összefoglaltuk az interjún elhangzottakat.

Ilie Bolojan ügyvivő miniszterelnök szerint csekély az esélye annak, hogy a Szociáldemokrata Párt (PSD) támogassa a közalkalmazotti bértörvény tervezetét. Azt is közölte, hogy várhatóan szerdán eldől a jogszabályjavaslat sorsa. Az ügyvivő kormányfő emlékeztetett arra, hogy a bértörvénytervezetet augusztus 31-éig kellene elfogadni. Ha a jogszabályjavaslatot nem terjesztik be szerdán, nem marad elegendő idő arra, hogy a parlament csütörtökön és pénteken megvitassa. Bolojan szerint nehéz tárgyalásokat folytatni a tervezetről, mert a bérkiadások kerete elérte a költségvetésileg még fenntartható felső határt. Szerinte az illetékes minisztériumok olyan megoldást igyekeztek kidolgozni, amelyet az Európai Bizottság is elfogadhat, és nem veszélyezteti a költségvetési egyensúlyt. Ilie Bolojan hangsúlyozta, hogy a következő kormánynak sem lesz nagyobb pénzügyi mozgáster, mert Románia költségvetési helyzete nem fog számottevően változni. Úgy vélte, hogy ha a tervezetet nem nyújtják be, annak politikai felelőssége a PSD-t terheli. Rámutatott, a jogszabály elfogadása 770 millió euró helyreállítási forrás lehívását tenné lehetővé, emellett hosszabb távon is kiszámítható keretek között tartaná az állami alkalmazottak bérkiadásait. Arra figyelmeztetett, hogy a 2023–2024-es választási időszakban hozottakhoz hasonlóan felelőtlen döntések 2027–2028-ban ismét felboríthatják a költségvetési egyensúlyt.

Bolojan úgy vélte, hogy a gazdaság teljesítőképességét meghaladó béremelések veszélyeztetnék Románia államadós-besorolását, és később megszorításokat, akár bércsökkentéseket tethetnének szükségessé. Szerinte a 2023-as tanügyi sztrájk után tett összes béremelési ígéret teljesítése nyolcmilliórd lejlel növelné az oktatási ágazat bérkiadásait, miközben a teljes közszférára legfeljebb 11-12 milliárd lej áll rendelkezésre. „Ha valaki többet ígér annál, mint ami teljesíthető – ahogyan a PSD tette éveken át –, és minden, a gazdaság teherbíró képességét meghaladó szakszervezeti követelést támogat, akkor előbb-utóbb nagyon nehéz helyzetbe kerül. Amikor szembesül a valós korlátokkal, kénytelen visszavonni az ígéreteit. Ez nem azt jelenti, hogy ne lenne szükség béremelésekre” – fogalmazott Bolojan, aki kifejtette, minél előbb szükség van egy teljes jogkörrel rendelkező kormányra, amely rendeleteket hozhat és költségvetés-kiigazítást tud végrehajtani. Hozzátette, a parlamenti vakáció idején, széles támogatottság nélkül lehetetlen volt kormányt alakítani. Ugyanakkor az elmúlt hetekben az országos helyreállítási tervvel (PNRR) kapcsolatos jogszabályokra és a projektek lezárására fókuszáltak.

Emlékeztetett: az utóbbi három hónapban ő biztosította az ország kormányzását a kisebbségi kabinet három pártjával, de rendkívül hosszú és szokatlan időszak volt, és mielőbb szükség van egy teljes jogkörű kormányra, mert költségvetés-kiigazításokat kell végrehaj-

Fotó: Digi24 televízió

tani, jogszabályokat kell módosítani, ezekhez pedig szükség van arra, hogy a kabinet rendeleteket tudjon kibocsátani. Szeptemberben kezdődik a rendes parlamenti ülés, folytatni lehet és kell is a kormányalakítási folyamatot, hogy mielőbb teljes jogkörrel rendelkező kormány alakulhasson – szögezte le az ügyvivő kormányfő. Hozzátette: Romániának nemcsak teljes jogkörű kormányra van szüksége, hanem olyanra is, amely fenntartja a deficitcsökkentő irányt, ellenőrzi a költségvetést, megszünteti a pazarlást és megreformálja az állami vállalatokat, tehát „nem hagyja, hogy a dolgok kiessenek az irányítás alól”. Egy ilyen kormányt a Nemzeti Liberális Párt is támogatna – szögezte le. Bolojan szerint a miniszterelnök személye ugyanilyen fontos, és hangsúlyozta: nem támogatja Sorin Grindeanu miniszterelnöki jelölését, aki megsértette a megállapodásokat, és becsapta koalíciós partnereit. A PNL a párton belüli egyeztetések nyomán tesz javaslatot majd a miniszterelnök-jelölt személyére, amikor újraindulnak a pártok közötti kormányalakító tárgyalások.

A műsorvezető kérdésére Ilie Bolojan elmondta, néhány napon belül megoldhatnak a daganatos betegek speciális engedélyhez kötött gyógyszerekkel való ellátásának problémái. Leszögezte, a betegek több mint 90 százaléka fennakadás nélkül hozzájut a támogatott gyógyszerhez. Ugyanakkor egyes, speciális kezelésre szoruló – köztük daganatos – betegek számára kis mennyiségben, külön engedéllyel behozott készítményekre van szükség, amelyek ellátásában előfordulhatnak fennakadások. A miniszterelnök szerint ezeket meg kell előzni, hogy az érintettek időben megkaphassák a szükséges kezelést. „Arra számítok, hogy néhány napon belül rendeződik a helyzet” – fogalmazott.

A feddhetlenségi törvényről elmondta, hétfőtől tudott arról, hogy az Európai Néppárt (EPP) a romániai feddhetlenségi törvény felülvizsgálatát kéri az Európai Bizottságtól (EB). Bolojan kedden este azt is közölte: ha az EB kifogásokat fogalmaz meg, még módosíthatják a jogszabályt. A gyors bizottsági vizsgálat lehetőséget teremthet az esetleges hibák kijavítására. Ellenkező esetben fennáll a veszélye annak, hogy a módosítások rontják Románia kapcsolatát az Európai Bizottsággal és megbízható uniós tagállamként kialakult megítélését, ami közvetett költségekkel járhat – fejtette ki, majd hozzátette, az EPP és a Renew Europe azt kérte az Európai Bizottságtól, ellenőrizze, hogy a helyreállítási terv (PNRR) egyik mérőföldkövének teljesítésére hivatkozva nem sérülnek-e a demokratikus értékek

és alapelvek. Az ügyvivő miniszterelnök szerint a Szociáldemokrata Párt (PSD) és a Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR) által benyújtott módosító javaslat egyértelműen Dominic Fritz temesvári polgármester ellen irányul. Hangsúlyozta, hogy bár az alkotmánybíróság alkotmányosnak nyilvánította a rendelkezést, és ezt tiszteletben kell tartani, a hatásairól folytatott vita indokolt.

Bolojan fontosnak nevezte a törvény elfogadását a hozzá kapcsolódó PNRR-mérőföldkő teljesítéséhez, de kifogásolta, hogy visszamenőleges hatállyal egy folyamatban lévő mandátum megszüntéséhez vezethet, miközben a korábbi szabályozás alapján a szankciót csak a megbízatás lejárta után kellett volna alkalmazni. Közölte, hogy a Nemzeti Liberális Párt (PNL) támogatja a Mentések Meg Romániát Szövetség (USR) új törvényjavaslatát, amely kiiktatja a jogszabályból ezt az előírást. Ugyanakkor cáfolta azt az értelmezést, miszerint az EPP és a Renew Europe Románia helyreállítási forrásainak megvonását kérte volna. A két EP-frakció csak annak ellenőrzését kezdeményezte, hogy az uniós pénzek lehívásához szükséges törvényalkotást nem használják-e az európai értékek megsértésére – nyomatékosította az ügyvivő miniszterelnök, aki azt is bejelentette, nagy valószínűséggel elvetik azt a javaslatot, hogy a vakációk alatt ne folyósítsanak szociális ösztöndíjat a diákoknak. Leszögezte, a javaslat egy határozattervezetben szerepel, amely egyelőre köztvitán van. Amikor a kormány elé kerül, tisztázzák a kérdést, és minden valószínűség szerint elállnak ettől a tervtől. Bolojan elmondta, hogy az oktatási minisztérium azért vetette fel a szociális ösztöndíj folyósításának szüneteltetését a vakációk idejére, mert az ösztöndíjat az iskolába járást ösztönző támogatásnak tekinti. A szociális juttatásokat ezzel szemben havi rendszerességgű támogatásnak tartja, amelyeket egész évben indokolt folyósítani.

Alexandru Mihai Ghigiú szociáldemokrata párti képviselő, a képviselőház oktatási bizottságának elnöke múlt héten a szociális ösztöndíjak vakáció alatti folyósítását megszüntető jogszabálytervezet visszavonását vagy módosítását kérte az oktatási minisztertől. Ghigiú szerint a minisztérium honlapján közzétett dokumentumból csak alapos átanulmányozás után derül ki, hogy megszüntetné a szociális ösztöndíjak folyósítását az iskolai szünetek idejére. Szerinte a tervezet teljesen átláthatatlan, és nélkülöz minden tudományos megalapozottságot – mondta többek között a televíziós beszélgetésen Ilie Bolojan. (Agerpres-híresszefoglaló)

ORSZÁG – VILÁG

Tovább tart a viharos időjárás

Újabb elsőfokú (sárga jelzésű) riasztásokat adott ki szerdán az ország több régiójában várható viharok miatt az Országos Meteorológiai Szolgálat (ANM). Csütörtökön 10 és 23 óra között Erdély keleti és délkeleti, Munténia északi, Moldva délnyugati részében és helyenként a Déli- és Keleti-Kárpátokban lesz érvényes a sárga riasztás. Ezekben a területeken záporok és zivatarok várhatók, a hevesen fújó szél sebessége elérheti az 50-70 kilométert óránként, a csapadék mennyisége elérheti a 15-20, helyenként meghaladhatja a 30-40 litert négyzetméterenként. (Agerpres)

Drón roncsait robbantották fel Olimpon

Partra sodort pilóta nélküli repülőszerkezet roncsait robbantották fel szerdán a tengerparti Olimp üdülőtelepen. Az egyik hullámtörő gát környékén megfigyelt szerkezetről szerda reggel érkezett lakossági bejelentés. A hatóságok kiürítették az érintett partszakaszon működő strandot. A tűzszerészek megvizsgálták a roncsokat, és arra a következtetésre jutottak, hogy robbanóanyagot tartalmaz, ezért nem szállították el, hanem felrobbantásáról döntöttek. Kedden este Konstanca egyik legfontosabb idegenforgalmi látványossága, a nemrég felújított kaszinó közelében sodródott partra egy drón, amelyről később kiderült, hogy nem tartalmazott robbanóanyagot. A Fekete-tenger romániai partszakaszán az utóbbi héten napi rendszerességgel sodortak partra a hullámok pilóta nélküli repülőszerkezeteket vagy drónokból származó roncsokat. (MTI)

Picasso-kiállítás Temesváron

A franciaországi Antibes-ban működő Musée Picasso gyűjteményéből 69 Pablo Picasso-alkotást láthat a közönség a Picasso en visite című kiállításán, amely szeptember 17-én nyílik Temesváron, az Art Encounters új kiállítóterében. A tárlat festményeken, rajzokon, metszeteken, litográfiákon és kerámiákon keresztül idézi fel Picasso dél-franciaországi korszakát. A Földközi-tenger fénye, a tenger közelsége, a görög mitológia, valamint Dél-Franciaország sajátos atmoszférája meghatározó inspirációt jelentett a művész pályájának különleges alkotói szabadsággal jellemezhető időszakában. A Temesvárra érkező 69 mű ennek az egyedülálló művészi világnak a felfedezésére hívja a közönséget. A szervezők tájékoztatása szerint a január 17-ig nyitva tartó Picasso-kiállításra a belépés előre meghatározott időszávokban, korlátozott látogatószámmal zajlik, és minden hónap utolsó keddjén 10 és 20 óra között ingyenesen tekinthető meg. Jegyek már kaphatók a bilete.artencounters.ro oldalon, valamint az Enter-tix platformján. További információk az Art Encounters honlapján érhetők el. (MTI)

Forog a város

(Folytatás az 1. oldalról)

Évtizedekig az volt a normális, hogy aki itt lakott, ismerte az együtt élő nemzetiségek nyelvét. Sőt a román magyarul szólt a magyarjához, az utóbbi pedig fordítva, a kölcsönös tisztelet jegyében. Az idősebbek azt is mesélik, hogy a híres magyar-angol (6-3) válogatott labdarúgó-mérkőzést a rádió kihangosítva közvetítette Marosvásárhely főterén, és ez senkit sem zavart. Tegyük hozzá, akkor más volt a város etnikai összetétele, mint most. Azóta sok minden megváltozott a városban, sokan máshova költöztek, elementek örökre, aki maradt, megmaradt. Magyarnak vagy annak, aminek vallja magát. Egy várost nemcsak az épületei határozzák meg, hanem az emberek, akik lakják és ahogyan lakják. A Forogtat, mint bármely más olyan rendezvény, amelyben a szervezők alkalmat teremtenek arra, hogy a Marosvásárhelyen lakók kérkedjenek mivoltukkal, öregbíti a város hírnevét, megerősít bennünket abban, hogy a helyi identitásunkban összetartozunk. Sokáig a Marosvásárhelyre érkező idegenek, hazai vagy külföldi turisták, látogatók csodálkoztak azon, hogy milyen szép, rendezett, civilizált a város. Az utóbbi értékek egy kicsit fellazultak az utóbbi időszakban, de ez zárólag rajtunk, marosvásárhelyieken múlik, hogy ezt a presztízt visszanyerjük. Ezért mindannyiunknak tennünk kell. Nemcsak a városgazdáknak, a rendezvényszervezőknek, hanem minden marosvásárhelyinek. Nem kell nagy dolgokra gondolni, csak arra, hogy büszkén őrizzük meg mindazt, amit eleink hátrahagytak: a várat, a szeccsessziós épületeket, a tiszta utcákat, egymás tiszteletét és sorolhatnánk tovább mindazokat az erényeket, amelyeket hajdanában észrevettek az ide látogatók. És mindezeket büszkén fitogtatásuk másoknak, követendő példaként. Forogtatagon, Marosvásárhelyi Napokon és minden olyan rendezvényen, amely erre lehetőséget teremt. Tegyük ezt olyan gájnérül...vássárhelyiessen!

Elkezdődött a 22. ProEtnica fesztivál Segesváron

Színes programkínálattal várják az érdeklődőket

Augusztus 26-án, szerdán ünnepélyesen is megnyitották a 22. ProEtnica interetnikai fesztivált Segesváron. Az ötnapos rendezvény célja, hogy erősítse a Romániában élő kisebbségek közötti párbeszédet egy demokratikus és pluralista társadalomban, illetve lehetőséget biztosítson a kisebbségeknek a széles körű bemutatkozásra.

Szeredai Vivien

Az esemény hivatalos megnyitóját szerdán 16 órától tartották a Vár téren felállított színpadon. A ceremónián részt vett többek között a Német Szövetségi Köztársaság romániai nagykövete, Angela Ganninger asszony, Cristian Roșu, a Román Elnöki Hivatal államtanácsosa, Dincer Geafer és Thomas Șindilariu, a kormány Interetnikai Kapcsolatokért Felelős Főosztályának államtitkár-helyettesei, valamint Iulian Praja, a Hagyományos Kultúra és Művészeti Oktatás Maros Megyei Központjának igazgatója, illetve a helyi hatóságok és a nemzeti kisebbségi szervezetek képviselői.

Az idei rendezvény különlegessége, hogy a 2001-ben megrendezett első fesztivál 25. évfordulóját ünnepli. A jubileumi rendezvény egyik legfontosabb eseménye ugyancsak szerda délután zajlott, amikor a polgármesteri hivatal barokk termében megtartották a 25 év ProEtnica – az etnikai sokszínűség mint a béke, a stabilitás, valamint a társadalmi és gazda-

sági fejlődés tényezője című kerekasztal-beszélgetést.

A héten minden délután az ország egész területéről érkező táncegyüttesek, zenekarok és hagyományőrző csoportok lépnek fel a Vár tér színpadán. Emellett a nemzeti kisebbségek szervezetei bemutatóstandokkal is jelen lesznek, a látogatók megismerhetik a részt vevő közösségek hagyományait, kultúráját, kiadványait és tevékenységét, valamint közvetlen párbeszédet folytathatnak ezek képviselőivel.

Augusztus 27–29. között *Az interkulturális párbeszéd fóruma* címmel számos előadást és vitát szerveznek, az irodalmi szalon keretében pedig a kisebbségek irodalmának és kultúrájának kapcsán tartanak kerekasztal-beszélgetéseket. A programot kiállításokkal és filmvetítéssel teszik még színebbé. Látható lesz többek között a *Roma személyiségek* című tárlat, a *Fordulópont: 1526 – A töréspont és a lehetőség* című kiállítás, illetve az *Egy közösség emléke – Gyergyószentmiklós és Szépvíz* című film.

A 2026-os ProEtnica Fesztivált Románia elnökének fővédnöksége alatt, valamint a Német Szövetségi Köztársaság romániai nagykövetének védnöksége alatt tartják meg. Főszervező a Segesvári Interetnikai Ifjúsági Oktatási Központ, együttműködve a román kormány Interetnikus Kapcsolatokért Felelős Főosztályával.

A részletes program elérhető a fesztivál honlapján: www.proetnica.ro.

ProEtnica – 2025

Fotó: Vajda Harmat

A hétvégén is lesz City in the Park foglalkozás

Augusztus 29-én, szombaton folytatódik a City in the Park a Cserealja parkban, ahol kreatív foglalkozásokkal és szórakoztató tevékenységekkel várják az érdeklődőket.

Fotó: Nagy Tibor

A foglalkozások a már megszokott időpontban, délelőtt 10 órakor kezdődnek. Gál Sándor és a Marosvásárhelyi Közösségi Alapítvány közreműködésével a gyerekek könnyed mozgással és játékos sporttevékenységgel indíthatják a reggelt. A virágok és a talaj titkai című tevékenységen Györfy Borbála ökológus és muzeológus segít az érdeklődőknek virágbombákat készíteni, illetve felfedezni a talaj titkait, és természetes élőhelyükön megfigyelni a rovarokat.

A kreatívíró- és újságíró-műhelyben Szabó Ivett pedagógus vezetésével a kicsik és kamaszok figyelemfejlesztő játékokon, csoportos tevékenységeken és kreatív gyakorlatokon keresztül fedezhetik fel a történetek, a képregények és az interjúk izgalmas világát, majd papírra is vethetik ötleteiket, és elkészíthetik saját újságukat.

Fodor Mónika és Fodor Géza a rajzműhelyben arra ösztönzi a gyerekeket, hogy fejlesszék vizuális kreativitásukat, és szabadon fejezzék ki magukat rajzon keresztül egy kötetlen környezetben, amely a képzeletre, a harmóniára és a szépségre helyezi a hangsúlyt.

A Park-zine műhely keretében Ujvári Dorottya egy egészen új szemszögből mutatja be az érdeklődőknek a Cserealja parkot. Ezen a kreatív foglalkozáson a résztvevők a park különböző textúráit – a fák kérget, leveleket, köveket és más természetes felületeket – felhasználva készíthetnek egy tenyérnyi méretű zine-t. A foglalkozás során azt is megtanulják, hogy mik a zine-ek, miért számítanak alternatív kiadványnak, és milyen sokféleképpen lehet őket felhasználni. A tevékenység 9 éves kortól ajánlott, és maximum 15 fős csoportokban lehet részt venni rajta 10, 11 és 12 órai kezdettel.

Emellett a délelőtt folyamán Gitta, Timi és Nóra izgalmas kihívásokkal készül minden korosztály számára, a gyerekek interaktív élményekkel gazdagodhatnak román és angol nyelven. A nap zárásaként 21.30-tól *A szeretet, ami megmarad* című filmet vetítik magyar és román felirattal. A részvétel minden programon ingyenes.

A City in the Park utolsó alkalmát szeptember 5-én tartják, a részletes programot a szervezők előzetesen közlik majd. (sz. v.)

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Aminap előadást tartottam a vásárhelyi (és nem csak) kávéházakról. Hálás téma, kedélyes tárgy. Persze a készülődés során sok mindent összehordtam, de a kazal egészét nem tudtam felrakni a hallgatóság szekerére. (Egykoron ilyen őszelőn már megrakott szénásszekerek balagtak lefelé a hegyi legelőkről – ezért indokolt némiképpen az előbbi hasonlatféle.) Nem mondtam el például, hogy már 1887-ben a városi tanács úgy határozott, hogy a városban öt kávéházat engedélyez, 50 csapszék (ennél sokkal több is elkélt volna, mondá a jótörkű közönség), 24 fogadót-étteremet, és 22 olyan vendéglátóhelyet, amely éjfél után, de legkésőbb két órakor zár. Emezekre azonban a meghosszabbított nyitvatartási időért különadót vetettek ki.

A kávéházakból tehát a város, amely ekkor még a 15 ezer főt sem érte el, ötöt engedélyezett, de amolyan igazi, a kávéházak minden tartozékával és ismértével rendelkező nyilvános társashelyiség ekkor még

nem működött nálunk. Erre csak a 20. század első évtizedében került sor, ekkor várta vendégeit, akik nem is késlekedtek, és lehetőleg záróráig mulatták az időt négy jobb hírű, -nevű, a pesti, bécsi kávéházakhoz hasonló műintézetben. Az alapítás sorrendjében a Transylvánia, a Royal (mely utóbb a New York nevet viseli ormán), az Európa (a továbbiakban a Lloyd előkelőbb névvel fungált) és a Corso vagy magyarosabb írásmóddal – mikor e erre lehetőség és engedély adatott a felsőbbiségtől – Korzó kávéház.

Különben a legelső olyan vendéglátóhely, mely magát kávéháznak nevezte nálunk, 1867-ben alapítottatott Schönstein Zsigmond frissen emancipált polgártársunk által a főtéren. Hol máshol?

A Transylvánia és a Corso névadásának pillanatában a kurucodó város még kurucabb sajtója kikezdte ezeket a márkaneveket, mondván, egy magyar városban a vendégváro helyek is hordozzanak homlokukon magyar nevet. A tulajdonosok azonban töképenzüik biztos

Kávéházi csevej

tudatában ennek egyszerűen fittyet hánytak, illetve arra hivatkoztak, hogy Vásárhelynek tükröznie kell a nemzetközi trendeket. (És ezek nem is kerültek el bérctelen honunkat. Pl. a kávéházakban megjelentek a biliárdasztalok, amit akkoriban ténkének neveztek.)

A kávéházak egymás konkurenciái voltak, de ez nem volt vészterhes, nem hulltak fejek, csak ritkábban borraivalók, és sok-sok pletyka; a város polgári népessége és az idehelyezett tisztviselők, az itt állomásozó csapattestek tisztjei és parancsnokai hamar megtalálták a nekik megfelelő kávéházat és a törzsvendégrendszer mindenütt meghonosodott. Apincérek (lehetőleg frakkban és hitelképesen) gyorsan megismerték a nagyérdeműt, nevükön és címeikkel együtt szólították meg, hívták telefonhoz, midőn már volt, a kávéházban még a legkisebb és legelnyomottabb újdondász is szerkesztő úrrá avaszsált, az urak igazgatók, „méltóságosak” és „kegyelmesek” lettek, a grófok és bárók előnevükre ké-

nyesen itták a forró feketét, a hideg sört, vagy csak társalogtak nyájasan az elkártyázott birtokról, stb., stb. A rangkórság városunkat sem kímélte meg.

A tükrös, villanyfényes kávéház az információcsere gazdag vidékének bizonyult. Itt lehetett megtudni, mi történik városunkban, milyen titkok feszítik a polgári otthonokat, melyek a legizgalmasabb bírósági perek, botrányok, itt sérthették meg igazán egymást a derék városfeleink, amelyet még tetézni lehetett hírlapi becsületsértéssel is (erre való volt az újságok Nyílt tér rovata), és akkor aztán következhetett a párbaj, pisztollyal vagy karddal kint a Nagyerdőn, párbajsegédekkel, első vérig, a lovagias ügy lezárásáig és a rendőrség által bevezett párbajvítség bírságának kiperkálásaig. Párbajoztak ügyvédek, orvosok, gyárosok és újságírók, tisztek, magánzók, színészek és földbirtokosok. Nőért, pénzért, becsületért. Szóval a jobb emberek.

A kedélyesség némiképpen csökken 1919-et követően. Egy hiú és

méltóságára féltékeny uracska, különben rendőrségi ember, például egy Issekutz nevű rikkancsot, aki a kávéházban újságokat hordott szét, és előbb lépett ki a Corso ajtaján a rendőruuracska előtt, felpofozott a hivatalos ember, felvitette a szembeni rendőrségi palotába (főté), és ott további testi kezelésnek vetette alá. Máskor az ott mulató, a győzelemnek örvendező MTK-szurkolókat verték meg a sziguranca ügynökei, mert „véletlenül” magyar nótákat énekeltek.

Volt idő – ez már száz éven belül van – amikor a kávéházakba azoknak a tegnapi polgáruuraknak, akik akkor már sárga csillagot viseltek a zakójukon (nem ők voltak – a félreértések elkerülése végett – a vásárhelyi seriffek és seriffhelyettesek) tilos volt a belépés.

Végül eljött az idő 1948-ban, amikor már nem volt hová belépni, ugyanis a népinek mellénevezett demokrácia az összes kávéházat bármely nevezet és jogcím ellenére végérvényesen megszüntette. Ennyit tehát a kávéházak tündökléséről és bukásáról.

Azóta miénk a parttalan nosztalgia.

SZERKESZTETTE: SÓFALVI SZIDÓNIA

Az oviban is kamion volt a jelem

Élet a volán mögött

Pitești és Bukarest között halad a kamion az autópályán, a vonal túlsó végén pedig a motor egyenletes, megnyugtató morajlása hallatszik. A mai világban a digitális technológia már azt is lehetővé teszi, hogy egy újságírói interjú egy guruló fülkében szülessen meg.

Sófalvi Szidónia

Balázs Zsombor számára a hivatás nem csupán munka, hanem gyermekkori álmom és családi örökség. Édesapja is sofőrként dolgozott, így már egészen fiatalon közel került a kamionozás világához. Az elmúlt években Spanyolországtól Angliáig, Dániától Svájcra át a Benelux államokig és Németországig járta Európa útjait.

– *Mi volt az a pillanat vagy élmény, ami miatt végül a kamionozás mellett döntöttél?*

– Hát az én szemszögemből ez kicsit más válasz, mint ami a leggyakoribb. Én gyerekkorom óta ez akartam lenni, de szó szerint! Van az a mondás, hogy az oviban is kamion volt a jele – na, nekem tényleg az volt! De ez nálunk családi örökség: édesapám is sofőr volt, és teljes gyerekkoromban én csak ezt láttam tőle, én is erre vágytam.

Neki köszönhetem azt, hogy ezt a szakmát csinálom. Szeretem, amit csinállok, én nem megélhetési kamionos vagyok, aki csak a pénzért csinálja. Persze az anyagi része sem mindegy, de nekem mindig is ez volt az álmom. Már nagyon vártam, hogy elérjem azt a kort, amikor elkezdhetem. Ha lehetett volna, már 18 évesen mentem volna, amint pedig megoldódott a lehetőség, el is kezdtem.

– *És mindig az országon belül vezettél?*

– Nem. 2014-től egészen 2024 decemberéig Nyugat-Európát jártam: Spanyolországtól fel Angliáig, Dánián keresztül, Svájcra, Benelux államok, Németország, Ausztria, Szlovákia, Csehország, Magyarország... Mindent bejártam abban a tíz évben. Romániában tulajdonképpen csak annyit voltam, hogy hazajöjjek, aztán mentem is vissza.

Tavaly óta vagyok alkalmazott itt a BHS Transnál.

– *Hogy emlékszel még az első önálló utadra? Milyen érzés volt először ülni abban a hatalmas fülkében?*

– A legesleges első vezetésem Mulhouse-tól Lyon felé volt, este, sötétben és esőben. Az annyira vezetés volt, hogy négy óra tíz percet vezettem egyhuzamban. Utána áttültem a jobb 1-be – egy kamion-

ban nem anyósülés van, hanem jobb 1 –, átizzadtam az ülést, annyira fárasztó volt a folyamatos koncentráció. Amint áttültem, azonnal el is aludtam a kimerültségtől.

Amikor pedig először veztettem teljesen egyedül, édesapám nélkül, az már egy teljesen más érzés volt. Addig mindig ott volt mellettem valaki, akihez lehetett szólni, akitől lehetett kérdezni. Hirtelen tényleg egyedül maradtam a hatalmas kamionnal és az úttal.

– *Szerinted mi a legnagyobb tévhit a kamionosok életével kapcsolatban?*

– Talán a legnagyobb tévhit az, hogy nem vagyunk család szeretők. Az esetek többségében próbáljuk úgy csinálni és úgy alakítani az utakat, hogy minél családbarátabb legyen ez az egész.

A másik tévhit pedig az, hogy lusták vagyunk. Ez is attól függ, hogy ki milyen munkát végez. Van, aki rakodik, pakol, másnak pedig inkább a vezetés a dolga. Attól, hogy valaki kilenc órát ül a kamionban, még nem feltétlenül lusta.

– *Mi az, ami mégis vonzó ebben az életformában? Hiszen kívülről nézve rengeteg lemondással jár.*

– Egy: az anyagi háttér. Mert azért ezt is be kell vallani. Ha valaki elmegy egy gyárba dolgozni napi nyolc órát, teljesen más lehetőségek vannak előtte, mint egy hosszú távon dolgozó kamionosnak.

De ami nekem még nagyon fontos, az a szabadság. Ahhoz képest, hogy az ember egy pár négyzetméteres fülkében tölti az ideje nagy részét, azért mégis szabadabbnak érzem magát. Magadnak osztod be, idézőjelesen mondva, az idődet. Ha fáradt vagy, megállsz, tartasz egy pihenőt, leszállsz, eszel vagy egyszerűen csak kikapcsolódsz.

És maga a munka sem annyira monoton, mint egy gyári munka. Kilenc órát ugyan a kormánykerék mögött ülsz, de közben más tájakat láatsz, új helyeket fedezel fel. Nem ugyanazt a szalagot nézed nyolc órán keresztül.

Balázs Zsombor fotói

– *Mi a legnehezebb abban, amikor hetekig távol vagy a szeretteidről, és hogyan lehet ezt áthidalni?*

– A távollét és a honvágy a legnehezebb, főleg ha az embernek van egy gyereke. A mai világban a modern technológiának köszönhetően a videóchat segítségével már sokkal könnyebb tartani a kapcsolatot az otthoniakkal, nem úgy, mint régen, amikor csak vezetékes telefonok vagy fülkék voltak.

Ma már egyébként nem nagyon jellemző, hogy valaki három-négy hónapokra kint maradjon. Inkább az a jellemző, hogy három-négy hetet van úton, aztán egy-két hetet otthon tölt a családdal.

– *A fizikai fáradtság, a folyamatos koncentráció vagy a magány visel meg a legjobban hosszú távon?*

– Szerintem a magány. A fizikai fáradtságot egy jó alvással vagy egy hosszabb pihenővel ki lehet pihenni, de az, amikor egész nap nincs melletted senki, akihez fizikai valójában hozzászólhatnál egy mondatot is, az lelkiileg sokkal jobban megviseli az embert.

Felgyűlik bennem a szó egész nap, azért is tudok én utána annyit

beszélni, amikor végre vonalban vagyok valakivel!

Persze a fáradtság is komoly dolog. Volt már olyan, hogy annyira kimerültem, hogy nagyon vékony volt a cérna. Ilyenkor az embernek tudnia kell, mikor kell megállni és pihenni. A kamionozásban nem lehet azzal játszani, hogy „még ezt a pár kilométert kibírom”. Ha az ember fáradt, annak következménye lehet.

– *Volt olyan meleg vagy veszélyes helyzeted az úton, ami után komolyan elgondolkodtál a folytatáson?*

– A szakma feladásán soha, egyetlen percre sem! Előfordult párszor a fáradtság miatt, hogy már vékony volt a cérna, s közel voltam az álomhoz, de szerencsére balesetem sosem volt, a Jóisten mellettem volt és átvészelttem ezeket a helyzeteket.

Ha valaha váltanék is, csak a beosztás miatt tenném, egy napi hazajárás munkára a család miatt. De az életemet mindig a vezetés mellett képzelem el. Bármilyen csak vezetés.

– *Hogyan látod, megvan még a szakmai összetartás a sofőrök között, vagy az évek során ez is megváltozott?*

– Kicsit fakult a régi időkhöz képest, de kisebb csoportokban még megvan. Segítjük egymást, küldjük a lokációkat, információkat az új cégekről, parkolókról vagy a jó útvonalokról.

Ha valaki már járt egy cégnél, ahová én először megyek, akkor meg tudja mondani, hová kell menni, hol kell bejelentkezni, merre kell rakodni vagy lerakodni. Ezek nagyon sokat számítanak, főleg amikor egy olyan helyre mész, ahol még soha nem jártál.

– *Milyen a mindennapi élet néhány négyzetméteren, és hogyan válik a kabin egyszerre otthonná, étkezővé és hálóvá?*

– Mindenki igyekszik a lehetőségeihez mérten a leginkább otthonossá tenni a saját helyét. A technológia haladtával az air fryertől a mikrohullámú sütőig bármilyen elektromos eszközt használhatunk a fülkében egy friss fogás elkészítéséhez.

Próbáljuk úgy kialakítani a helyét, hogy minden meglegyen, amire szükségünk van. De igazi otthon persze sosem lesz. Nem lehet azzá tenni, képtelenség. Viszont hozzá lehet szokni ehhez a szűkebb lélettérhez, és meg lehet tanulni beosztani.

– *És mivel ütöd el az időt a hosszú, egyhangú autópálya-szakaszokon?*

– Interjúkat adok a Népszerűságnak! – mondja nevetve.

De a tréfát félretéve, a vezetési idő többségében telefonon tartjuk a kapcsolatot kihangosítón keresztül a családtagokkal és a kollegákkal. Informálódunk a lerakóhelyekről, megosztjuk a napi dolgokat, és így észrevétlenül múlik az idő.

– *Ma már egyre több nő is választja ezt a szakmát. Te hogyan látod a női kamionsofőröket?*

– A számuk egyre jobban nő. Romániában talán még nem látni annyit, mint külföldön, de egyre több nő kezd kamionozni.

Az előző cégnél, ahol dolgoztam, legalább 35 női munkatársunk volt, közülük a többség a férjével dolgozott négykézben. Egyetlen olyan női munkatárs is volt, aki teljesen egyedül dolgozott kamionon. Az biztos, hogy aki nőként egyedül dolgozik kamionon, abban van bátorság. Szerintem a többség még ódzkodik ettől.

– *Mekkora szerepe van a négykezes munkának?*

– Elég nagy. Rengeteg cég alkalmaz négykezes járatokat. Romániában ez kevésbé jellemző, mert nincsenek akkora távolságok, hogy folyamatosan több ezer kilométert kelljen menni, de Nyugat-Európában nagyon gyakori.

A négykezes járatokon ketten dolgoznak ugyanazon a kamionon, így a sofőrök váltva vezethetnek, ami gyorsabb haladást tesz lehetővé. Anyagilag is kedvezőbb lehet ez a munkarend: egy együtt dolgozó pár akár kétszer annyit is kereshet, mint amennyit ugyanazon a távon egyedül vezetve lehetne.

– *Előfordult már, hogy valakik megpróbáltak betörni vagy elbújni a pótkocsiban?*

– Igen, sajnos előfordult. Belgiumban volt egy esetem, amikor hat migráns mászott fel a pótkocsira. Észre sem vettem, amikor felültek a raktérre, végül a belga rendőrség szedte le őket.

Angliában rendkívül szigorúak a szabályok. Ha a hatóság észleli, hogy valaki a pótkocsiban próbál bejutni az országba, a sofőrt akkor is megbüntethetik, ha nem tudott róla. Ezért is kell nagyon odafigyelni.

De nem csak ez jelent veszélyt. Nyugat-Európában a fülkéket is feltörik, értékeket lopnak, és az üzemanyaglopás is régóta problémát jelent.

A parkolóban ezért sem mindig, hogy az ember hol áll meg. Biztonságos helyet kell keresni, és figyelni kell arra, mi történik körülötte. Az ember egy idő után megtanulja, melyik parkolóban érzi magát nyugodtan, és melyikben nem.

– *Mennyire kell egy kamionosnak megtanulnia önmagát és a környezetét is figyelni?*

– Nagyon. Ez a szakma megtanít arra, hogy gyorsan észrevedd, ha valami nincs rendben. Nem csak vezetni kell: figyelned kell a forgalmat, az időt, a rakományt és az útvonalat. Ha valami történik, nem várhatsz arra, hogy majd valaki más megoldja. Neked kell feltalálnod magad.

– *Ha egyetlen dolgot emelhetnél ki: mit tanított neked ez a szakma az életről és saját magadról?*

– Gyors helyzetfelismerést, szigorú fegyelmezettséget és hajszálpontos időbeosztást. Ezeket a volán mögött tanultam meg, és a mindennapi életben is rengeteget hasznosítom. Ha történik valami, gyorsan fel kell találnod magad, a munkában pedig minden időhöz van kötvé: meg kell tanulnod, mikor vezetsz, mikor pihensz, mikor rakodsz és mikor kell odaérned.

Kívülről nézve a kamionozás csupán áruszállítás pontból pontba. A szélvédő mögött ülő ember számára azonban ennél jóval többet jelent: fegyelem, felelősség, családtól távoli hétköznapiak, állandó alkalmazkodás és egy olyan életforma, amelyhez nem mindenki tud hozzá szokni.

A cukorbetegség nem büntetés

Beszélgetés a diabetológussal

A 2-es típusú cukorbetegségről számos tévhit él a köztudatban. Sokan úgy gondolják, hogy a betegség egyszerűen a túlzott édességfogyasztás következménye, mások pedig csak akkor fordulnak orvoshoz, ha már panaszokat tapasztalnak. Pedig a diabétesz hosszú ideig tünetmentes lehet, még akkor is, ha olyan folyamatok indulnak el a szervezetben, amelyek később komoly szövőd-ményekhez vezethetnek. A megelőzésről, a korai felismerésről, a kezeléssel kapcsolatos tévHITEKRŐL és a család szerepéről **Felvinczi Katalin** diabetológussal beszélgettünk.

Sófalvi Szidónia

Nem csak az édesség okozhat cukorbetegséget

Az egyik leggyakoribb tévhit, hogy a 2-es típusú cukorbetegség egyszerűen azért alakul ki, mert valaki túl sok édességet fogyaszt. A valóság ennél összetettebb: a genetikai hajlam, a testsúly, a hasi elhízás, a mozgásszegény életmód és a táplálkozás egyaránt szerepet játszhat.

Az is gyakori, hogy valaki úgy gondolja, ha nincs panasza, akkor nincs egészségi problémája. A diabétesz azonban sokáig tünetmentes maradhat, ezért gyakran csak egy rutin-laborvizsgálat során derül ki. Már a prediabétesz is magasabb szív-ér rendszeri kockázattal járhat.

Sok páciens a diagnózis után attól tart, hogy szinte semmit sem ehett többé. Felvinczi Katalin szerint azonban nem erről van szó.

– Nem az a cél, hogy a beteg egész életében sanyargassa magát, hanem hogy megtaláljuk azt a személyre szabott étrendet és életmódot, amit hosszú távon is fenn tud tartani.

A gyógyszeres kezelésekhöz és az inzulinhoz is számos tévhit kapcsolódik. A sztatinoctól például sokan tartanak, és interneten olvasott információk miatt önállóan abbahagyják a kezelést. Bár minden gyógyszernek lehetnek mellékhatásai, ezeket érdemes az orvossal megbeszélni.

Az inzulin bevezetését is gyakran élik

meg kudarcként a betegek, pedig bizonyos esetekben csak átmenetileg szükséges, vagy éppen ez jelenti a legbiztonságosabb terápiát.

Támogatott kezelések és korszerű eszközök

Romániában a cukorbeteg-gek a nemzeti diabéteszprogram révén több szempontból kedvező helyzetben vannak. Az állami egészségbiztosítás jelentősen támogatja a szükséges gyógyszeres kezeléseket, illetve bizonyos feltételek mellett a korszerű technológiákat, például a folyamatos glükózmonitorozó rendszereket és az inzulinpumpákat is.

A jogosultság a diabétesz típusától és a kezelési indikációtól függ, ezért nem minden beteg számára ugyanazok a lehetőségek érhetők el. A gyógyszereknél is eltérő támogatási kategóriák vannak, így bizonyos készítmények esetében önrész is előfordulhat.

A diabetológiai szakellátás jelentős része szerződéses magánrendelőkb-n zajlik, így az állami biztosítással rendelkező betegek számára az ellátás jellemzően nem jelent többletköltséget. Az első konzultációhoz általában beutaló szükséges, ezt követően pedig a szükséges kezelés és további vizsgálatok is támogatottan vehetők igénybe.

A betegek számára az a legfontosabb, hogy pontos és személyre szabott tájékoztatást kapjanak arról, milyen kezelési lehetőségek és támogatások érhetők el számukra.

A tünetmentesség nem jelent biztonságot

A 2-es típusú cukorbetegség sokáig akár semmilyen jellegzetes tünetet nem okoz. Figyelemfelkeltő lehet a fokozott szomjúság, a gyakoribb vizeletürítés, a fáradékonyság, a homályos látás, a visszatérő fertőzések vagy a lassabban gyógyuló sebek.

Különösen fontos a rendszeres szűrés túlsúly, elhízás, magas vérnyomás, családi halmozódás vagy korábbi terhességi cukorbetegség esetén.

Ferenczi Katalin

A diagnózis elfogadása is része a kezelésnek

A cukorbetegség krónikus, progresszív betegség, amely megfelelő életmóddal és gyógyszeres kezeléssel jól kontrollálható. A diagnózis azonban sokakban félelmet vagy tagadást válthat ki.

– Különösen fontosnak tartom a kommunikációt, a jó orvos-beteg kapcsolat és a kölcsönös bizalom kiépítését – hangsúlyozta a diabetológus.

Szerinte nem az a cél, hogy a beteg úgy érezze, mindent rosszul csinált, hanem hogy megmutassák neki, miben tud változtatni. A kisebb, de következetes lépések gyakran többet érnek, mint egy szigorú, hosszú távon betarthatatlan életmódterv.

A szövőd-mények megelőzésében a szűrés kulcsfontosságú

A cukorbetegség hosszú távon a szervezet számos szervét érintheti. Gyakori szövőd-mény a neuropátia, a retinopátia és a vesekárosodás, de a lábakon kialakuló sérülések és nehezen gyógyuló sebek is komoly problémát jelenthetnek.

A 2-es típusú cukorbetegség jelentősen növeli az érlemeszesedés, a szívinfarktus és a stroke kockázatát is. A szövőd-mények megelőzésében ezért fontos a rendszeres szem-, vese- és lábvizsgálat, valamint a beteg megfelelő edukációja.

A megelőzés már gyermekkorban elkezdődik

A 2-es típusú cukorbetegség egyre fiatalabb korban történő megjelenése aggasztó, de a szülőkn-nek jelentős szerepük van a megelőzésben. Később az otthoni környezet válik meghatározóvá: fontos a feldolgozott élelmiszerek, gyorsételek és cukros üdítők visszaszorítása, valamint a rendszeres mozgás.

Az egészséges életmódot azonban nem érdemes tiltásként megfogalmazni. A gyermekek sokkal inkább a szülői mintát követik, mint az elhangzó tanácsokat.

– A legrosszabb, amit tehetünk, ha az egészséget kényszerként találjuk – mondta Felvinczi Katalin.

A közös étkezések, a kirándulások, a biciklizés vagy akár egy családi séta mind természetessé tehetik az egészséges életmódot. Az édességet pedig nem ajánlott jutalomként vagy büntetésként használni.

Kis lépések, nagy eredmények

Felnőttként a megelőzés három fontos pillére a testsúlykontroll, a rendszeres mozgás és a megfelelő táplálkozás. Már a kezdeti testsúly 5–7 százalékanak leadása is csökkentheti a diabétesz kockázatát.

A mozgáshoz nem szükséges élsportolói teljesítmény: heti 150 perc tempós séta is sokat jelenthet. A táplálkozásban a zöldségek, gyümölcsök, teljes kiőrlésű gabonák és diófélék fogyasztása, valamint a feldolgozott élelmiszerek visszaszorítása jelenthet jó alapot. A megfelelő alvás és a stressz kezelése szintén része a prevenciónak.

A cukorbetegség megelőzése tehát nem egyetlen szigorú szabály betartásáról szól, hanem a mindennapi szokásokról. Ahogy a diabetológus fogalmaz: a család az elsődleges szociális védőháló, amely nemcsak a krónikus betegségek megelőzésében, hanem nehéz élethelyzetekben is fontos támaszt jelent.

Tűkből készült ágy – cukorbeteg gyermekek helyzete

Mielőtt betöltené 18. életévét, egy kisgyermekkorban 1-es típusú cukorbetegséggel diagnosztizált gyermek akár 36–75 ezer tűszúrást is kénytelen elszenvedni. Ezt a megrázó valóságot jeleníti meg a Mentsük Meg a Gyermekeket „AU. Primul pat din ace” (AU. Az első tűkből készült ágy) kampánya. A kezdeményezés célja Románia első egyetemi integrált gyermekkor-i diabetológiai, táplálkozási és anyagszere-betegségek klinikájának létrehozása.

A projekt a bukaresti CF2 Egyetemi Kórházzal és a Carol Davila Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemmel partnerségben valósul meg. A több mint 1,5 millió eurós beruházás részeként egy 25 ágyas központot alakítanak ki, amely évente 1000–1500 cukorbeteg gyermek el-látását biztosíthatja.

Növekvő esetszámok, nehéz gyermekkor

A 2026. januári adatok szerint Romániában több mint 4000 gyermek él 1-es típusú cukorbetegséggel. Az új esetek száma az elmúlt két évtizedben folyamatosan emelkedett, az incidencia éves növekedési üteme 5,6 százalék. A gyer-

Fotó: Mentsük Meg a Gyermekeket Szervezet

mekkori elhízás szintén komoly problémát jelent: becslések szerint körülbelül minden harmadik gyermeket érint.

A cukorbeteg gyermekek és családjuk jelenleg sok esetben széttagolt ellátással találkoz-kozik. Hiányzik az egy helyen elérhető, multidisziplináris segítség, miközben a betegség kezelése már egészen kis korban jelentős felelősséget ró a gyermekekre.

Dr. Anca Pantea Stoian, a Carol Davila Egyetem egyetemi docense és diabetológus szerint már 7–8 éves gyermekeknek is meg kell tanulniuk az inzulinadagolást, a szénhidrátok kiszámítását és a hipoglikémia kezelését.

„Olyan teher ez, amelyet egyetlen gyermeknek sem szabadna ilyen korán hordoznia” – fogalmazott. A felnőttkorba való átmenet pedig újabb nehézséget jelenthet: a fiata-

lok gyakran felkészületlenül kerülnek át a felnőttellátásba, ahol új orvosokkal és más rendszerrel találkoznak, miközben maga a betegség változatlan marad.

A tűkből készült ágy üzenete

A kampány központi eleme egy tűkből készült ágy, amely azt a több tízezer szúrást szimbolizálja, amelyet egy korán diagnosztizált gyermek 18 éves koráig elszenvedhet. Az installációt a leendő klinika egyik kórtermében helyezték el.

A tűk a vércukorszint rendszeres ellenőrzését és az inzulin beadását jelképezik. A kampány célja, hogy láthatóvá tegye azt a mindennapi terhet, amely egy cukorbeteg gyermek életének részévé válik.

Gabriela Alexandrescu, a Mentsük Meg a Gyermekeket ügyvezető elnöke szerint a betegséget nem lehet eltörölni a gyermekek életéből, de biztosítani lehet számukra a megfelelő diagnózt, kezelést és támogatást.

Egy helyen az orvosi és pszichológiai segítség

Az új klinika a bukaresti CF2 Kórház 832,97 négyzetméteres területének átszervezésével jön létre.

A 25 ágyas központban fekvő- és járóbeteg-ellátást, korszerű diagnosztikai szolgáltatásokat, valamint terápiás oktatást biztosítanak majd.

A gyermekeket gyermekdiabetológus, gyermek-endokrinológus, táplálkozási szakértő, klinikai pszichológus és genetikus segíti majd. A cél, hogy a kezelés ne csupán a vércukorszint beállítására korlátozódjon, hanem a gyermek és családja teljes körű támogatását is magában foglalja.

A klinika a Carol Davila Egyetemmel együttműködve az orvosképzésben is szerepet kap: hallgatók és rezidens orvosok gyakorlati képzésének adhat helyet, hozzájárulva a gyermekdiabetológiai szakemberképzéshez.

A központ megvalósítását a lakosság is támogathatja. Magánszemélyek havi 5 euróval járulhatnak hozzá a projekthez a SALVEZ szó 8835-ös számra történő elküldésével SMS-ben, illetve online adományozással.

A kampány üzenete egyértelmű: a betegséget nem lehet megszüntetni, de a gyermekeknek nem kellene egyedül viselniük az ezzel járó terheket. (s. sz.)

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

RAKOTT CUKKINI

Két kisebb cukkinit hosszában vékony szeletekre vágtam, enyhén megsóztam, majd néhány perct pihentettem, hogy kiengedje a levét. A töltelékhez 50 dkg darált csirkehúst és 30 dkg apróra vagdalt, filézett kacsacombot használtam. Hozzáadtam 2 dl főzőtejszínt, 2 evőkanál tejfölt, 5 tojást és 20 dkg reszelt sajtot. Sóval, frissen őrölt borssal, zúzott fokhagymával és ízlés szerint csípős paprikával fűszereztem, majd alaposan összekevertem. Egy kivajazott tepsibe leraktam egy réteg hosszában szeletelt cukkinit, rákanalaztam a húsos masszra felét, majd ismét cukkini következett, végül a maradék töltelék. A tetejét paradicsomkarikákkal és csípőspaprika-karikákkal díszítettem, végül még egy kevés reszelt sajttal is megszórtam. 180 °C-ra előmelegített sütőben 45–50 perc alatt szép aranybarnára sütöttem. A végeredmény egy szaftos, laktató rakott cukkini lett, amelyet frissen tálaltam paradicsommal, friss kenyérrrel!

GERSLIS HÚS

40 dkg csirkemellet kisebb kockákra vágtam. Egy nagyobb fej vörshagymát apróra vágtam, majd 2 evőkanál olajon üvegesre pároltam. Hozzáadtam 2 gerezd zúzott fokhagymát, lehúztam a tűzről, és 1 evőkanál őrölt pirospapri-

FINOM MÁJ FOKHAGYMÁS KRUMPLIVAL

Hét nagyobb házi tyúkmájat alaposan megtisztítottam. Egy nagyobb fej vörshagymát ap-

kával megszórtam. Azonnal beleforgattam a csirkemellkockákat, sóval, frissen őrölt borssal ízesítettem, majd kevés vizet öntöttem alá, és fedő alatt félig puhára pároltam.

Ezután hozzáadtam 25 dkg alaposan megmosott gerslit (árpagyöngy), felöntöttem körülbelül 7 dl alaplével vagy vízzel, ízesítettem egy kevés majoránnával és köménnyel, majd lassú tűzön együtt főztem, amíg a gersli megpuhult és magába szívta a finom paprikás szaftot. A végén néhány percig fedő nélkül rotyogtattam, hogy igazán szaftos, pörköltszerű állaga legyen. Tartalmas, egyszerű és nagyon ízletes egytálétel lett belőle. Kovászos uborkával fogyasztottuk.

róra vágtam, majd 2 evőkanál olajon üvegesre pároltam. Hozzáadtam 4 gerezd zúzott fokhagymát, ezután a májat is a hagymára tettem, és nagyobb lángon néhány perc alatt körbepirítottam. Felöntöttem 1 dl száraz vörösborral, majd ízesítettem 1 teáskanál szárított

majoránnával, frissen őrölt borssal és egy csipet füstölt pirospaprikával. Fedő alatt addig pároltam, amíg a máj megpuhult és sűrű, ízes szaftja lett. Csak a főzés végén sóztam meg, hogy a máj puha és omlós maradjon. Köretnek 80 dkg héjas burgonyát alaposan megmostam, cikkekre vágtam, kevés olajjal meglocsoztam, majd fokhagymás sóval fűszereztem. 200 °C-ra előmelegített sütőben 40–45 perc alatt kívül ropogósra, belül puhára sütöttem.

GYÖMBÉRES UBORKA

6 kg uborkát alaposan megmostam, majd vékony karikákra szeleteltem. Hozzáadtam 2 közepes fej finomra reszelt vörshagymát és 5 dkg frissen reszelt gyömbért. A páclevet 2 liter vízből, 4 dl 9%-os ecetből, 35 dkg cukorból és 10 dkg sóból készítettem. Került bele 2 evőkanál mustár-mag, 1 evőkanál szemes fekete bors, 5–6 babérlevél, kevés koriander-mag (ízlés szerint), valamint a csomagoláson feltüntetett mennyiségű tartósítószer. Az uborkát alaposan összeforgattam a reszelt hagymával, a gyömbérrel és a páclével, majd 24 órán át hűvös helyen állni hagytam, hogy az ízek jól összeérjenek. Másnap tiszta, kiforrázott üvegekbe szorosan beleraktam az uborkát, felöntöttem a páclével, jól lezártam, és hűvös, sötét helyen tároltam. A végeredmény roppanós, kellemesen édes-savanyú, enyhén gyömbéres savanyúság lett, amely kiváló kísérője a húseleteknek.

Jó étvágyat kívánok!

Amikor nincs forgatókönyv

Döntések, kudarcok, életpályák

Az élet folyamatosan meghozott döntéseink hosszú lánc. De vajon hogyan befolyásolja döntéseinket a neveltetésünk és a pályaválasztásunk? És hogyan reagálunk akkor, ha kudarcot élünk meg? A 2026-os Vibe Fesztivál zárónapján a Koli Oázis sátránál többek között ezekre a kérdésekre keresték a választ három különböző szakterület képviselőivel.

Szeredai Vivien

Az *Amikor nincs forgatókönyv – döntéshozatal a másodpercek fog-ságában* című kerekasztal-beszélgetés meghívottjai Petru Barbara egyetemi óraadó tanár (BBTE) és kreatív tartalomgyártó, Kovács Mihály Levente alpolgármester, az RMDSZ marosvásárhelyi szervezeteinek elnöke, illetve Telegdy-Kapás Boglárka olimpiai bronzérmes, világbajnok magyar úszó voltak. A résztvevőket Ilonczai Dávid termelési menedzser, ESMT-alumnus, FIDE-mesterjelölt sakkozó kérdezte.

Döntéshozatali alapelvek

A beszélgetés legelején a meghívottak azokat az alapelveket osztották meg a közönséggel, amelyek mentén a mindennapokban meghozzák döntéseiket, legyen szó magánéletükről vagy szakmai pályafutásukról.

Telegdy-Kapás Boglárka kiemelte, hogy a gondolkodásmódja kialakításában egyaránt meghatározó szerepet játszott az otthonról hozott és a sportban való neveltetése.

– Anyukámtól azt tanultam, hogy mindig a munka elvégzése legyen az első, csak utána jöhet a pi-

henés. Most már igyekszem ezt levetkőzni, mert szerintem az is rossz, ha az ember nem tud pihenni. Kicsit azt érzem magamon, hogy nem tudok pihenni, mert amikor leülök a kanapéra, megszólal a fejemben az anyukám hangja, hogy „biztos kész van minden”? Úgyhogy próbálom levetkőzni magamról azt a túlzott szigort, amiben felnőttem, hogy kicsit lazábban tudjak élni és pihenni – mondta.

Petru Barbara elmondta, hogy mindig is szeretett másokat követni, egészen addig, amíg egy egyetemi tantárgynak, a döntés- és játékelméletnek köszönhetően rá nem jött, hogy a döntéshozatal során valójában azt is mérlegelni kell, hogy mi az, ami az adott egyén számára megéri, és mi az, ami nem, hiszen nem vagyunk egyformák.

– Lehetnek példaképeink, viszont az a probléma velük, hogy azok nem mi vagyunk. A döntéshozatali játszmába pedig nagyon erősen bele kell tegyük önmagunkat – mondta.

Kovács Mihály Levente a közönségben való gondolkodást emelte ki, hiszen vezetőként ez határozza meg a mindennapjait. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy politikusként rendkívül fontos tisztában lenni azzal, hogy soha nem lehet olyan

döntést hozni, amellyel a közösség minden tagja elégedett lesz. Úgy fogalmazott, hogy közösségi vezetőként a rendelkezésre álló információkból kell mindig a lehető legjobbat kihozni, és akkor is fel kell vállalni egy adott döntést, ha az a közösség szemében nem bizonyul népszerűnek.

Hogyan küzdhetünk meg a kudarcral?

Telegdy-Kapás Boglárka kiemelte, hogy élsportolóként pályafutása során a sikerek mellett a kudarcral is szembe kellett néznie, amin hol könnyebben, hol nehezebben sikerült túllendülnie. Hangsúlyozta, hogy egy kevésbé sikeres úszás után edzőjével rendszerint alaposan átbeszélték a történeteket: a felkészüléstől kezdve a rajton át egészen a futam végéig minden apró részletet megvizsgáltak, hogy kiderüljön, hol lehetett volna még javítani annak érdekében, hogy elérjék a kitűzött célt. Példaként említette a 2017-es budapesti világbajnokságot, ahol egyszer negyedik, kétszer pedig ötödik helyen végzett. Mint mondta, nem volt könnyű túllendülni a hazai közönség előtt megélt kudarcon, a legnehezebb mégis az volt benne, hogy nem találtak magyarázatot arra, hogy miért nem sikerült elérni a várt eredményt.

Telegdy-Kapás Boglárka hangsúlyozta, hogy a hasonló helyzetek azért is rendkívül megerhelőek, mert sokáig megmarad az emberben a kérdőjel, ha nem találja meg

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői

Fotó: Vibe Fesztivál

a kudarc okát és az arra adható megoldást. Kiemelte ugyanakkor, hogy sportolóként azzal is szembe kell nézni, hogy a versenyszámok rendszerint gyorsan követik egymást, így nincs idő hosszán rágódni egy-egy csalódáson. A versenyzőnek mielőbb túl kell lendülni rajta, hiszen a következő rajtnál már száz százalékban az adott számra kell koncentrálni, és ismét a lehető legjobb formát kell nyújtani.

Stresszkezelési kisokos

A beszélgetés egyik legfontosabb kérdését a közönség soraiból intézték a résztvevőknek: életpályajuktól és személyiségüktől függően hogyan küzdenek meg a felgyülemlett stresszel?

Telegdy-Kapás Boglárka a sportpszichológusok munkájának fontosságát emelte ki, akik rendkívül pozitív hatással lehetnek a sportolók gondolkodásmódjára. Példaként említette a versenydrukk leküzdésére alkalmazható technikákat, amelyek mindig segítettek neki el lazulni és koncentrálni az előtte álló megmérettetésre. Petru Barbara és

Kovács Mihály Levente egyaránt a mozgás és a szabadban töltött idő fontosságára hívták fel a figyelmet, illetve arra, hogy töltsünk minőségi időt azokkal, aki a legfontosabbak számunkra.

Mit csinálnál másképp?

A beszélgetés zárásaként Ilonczai Dávid feltette a kérdést, amelyen minden bizonnyal mindannyian elgondolkodtunk már legalább egyszer életünk során: ha visszamehetnénk az időben, és újrakezdhetnénk, mit csinálnánk másképp?

A meghívottak egyetértettek abban, hogy bár vannak apróságok, amelyeket talán másképp csinálnának – például bizonyos döntéseket hamarabb hoznának meg, vagy bátrabban néznének szembe a mindennapok kihívásaival –, alapvetően mégsem változtatnának az életükön. Mint mondták, meggyőződésük, hogy minden döntés, siker, kudarc és tapasztalat hozzá tett ahhoz, akik ők maguk ma, és az évek során „minden úgy alakult, ahogy lennie kellett”.

A kémek hídjához vezető zene (4.)

Szilágyi Mihály

1957. június 21-én (más források szerint 25-én) éjszaka még sikerült Goldfusnak a New York-i Latham Hotelből titkos üzenetet küldenie, de reggel hétkor három FBI-ügynök tört be a lakásába. Bár az ügyesen és higgadtan viselkedő mesterkémnek sikerült az ügynökök orra előtt megsemmisítenie a kapott táviratot és bizonyos kódokat, mindent azért mégsem tüntethetett el. Találtak bőven olyan tárgyakat, melyek szoros kapcsolatban álltak kémtevékenységével. Mivel Oroszországból csak úgy nem vihetett magával speciális rádiókészüléket, ő maga építette meg a számára biztonságos készülékeket – három átalakított rádiót találtak. Bizonyára tudta, hogy ha nem a saját keze munkáját használja, a készülék még lebuktathatja. Emlékezzünk vissza, Theremin számos ártatlannak tűnő műszere a lehallgatás mesterműve volt! Valószínű, hogy Mark ismerte vagy tudta Theremin ravaszságát, de saját biztonsága érdekében ő maga készített adó-vevő készüléket az Amerikában kapható, polgári célra gyártott rádiók átalakításával. Továbbá előkerült még számos rejtjelblokk, speciális kamerák, melyek inkább adatok filmre való lekicsinyítésére szolgáltak. A fürdő ablakából ügyesen elótgátott fémhuzal nem egyéb volt, mint egy rövidhullámú antenna, ami direkt Moszkvába továbbította az adatokat. Häyhänen csak gyanította, hogy morzejelekkel jöttek-mentek az üzenetek, de annál sokkal fejlettebb és titkosított módon folyt a kommunikáció (nem véletlenül kellett rejtjelblokkok). Aztán találtak egy darab fát is. Egy ideig csak nézegették, hogy mi szükség lehetett rá, aztán az egyik ügynöknek eszébe jutott alaposabban megvizsgálni: a fadarab belseje egy 250 oldalas kódkönyvet rejtett. Megtaláltak egy széfkulcsot is, ami tizenötezer dollárt őrzött, valamint egy fénykép is előkerült egy másik gyanúsított ügynökről. Volt még néhány jel-szó, amit az ügynökök egymás között használtak azonosításképp, de ezekkel semmire sem jutottak.

Az iszákos Häyhänen nem holmi elivott papírpénzek miatt adta fel magát, hanem egy ötcentes miatt. Tudta, hogy Mark ravaszul kettőbe vágott ötcentes pénzérmébe rejtette az üzeneteket. Egy alkalommal viszont mámoros állapotában Vick (vagyis Häyhänen) valahol elhagyott egy ilyen sokat érő ötcentest. A pénzérme elő is került. Még 1953-ban történt, hogy egy szeplős, szőke általános iskolás gyerek, aki újságkihordással is foglalkozott, tanárai lakására kézbesítette az újságokat. Egyik hétvégén borralalóként kapott egy ötcentest. A lépcsőn lefelé elejtette a pénzt, de legnagyobb meglepetésére két fél ötcentes lett a honoráriumból. A két félpénz közül egy négyzet alakú lapka került elő. Bizonyára a gyerek másoknak

is megmutatta, mihez jutott hozzá, mert a lapka, ami egy mikrofénykép volt, az FBI-nál landolt. A kis filmecske összesen 207, ötös csoportokra osztott számtömböt tartalmazott. Mivel a számok jelentését nem sikerült megfejteni, a britekhez is átküldték a film anyagát. Ők sem jártak sikerrel. Annyit sikerült kideríteniük a számok írásképeiből, hogy cirill betűs írógépen készültek, tehát a gyanú Oroszország felé mutatott. Häyhänen joggal félhetett „az elköltött pénz” miatt. Ezen incidens után a gyerek és tanárai is különleges élményeket szerezhettek az FBI nyomozóinak társaságában. Persze az ötcentes üzenetet nem írták ki öles betűkkel az újságokba, nehogy az orosz kémek gyanút fogjanak – bár az eltűnése is sok aggodalomra adhatott okot.

Mark vagy Emil Goldfus tehát kézre került. De jól tudták a nyomozók, hogy fabatkát sem ér ez a két név, és sejtették, hogy biztos van még néhány neve, tehát nem volt más választásuk, mint elfogadni azt a nevet, amit fogvatartottjuk mond. Így került be a hivatalos aktákba és ezáltal a köztudatba, hogy elfogták Rudolf Ivanovics Ábel kémét.

Különleges története van ennek a névnek is. Miután elfogták, Rudolf Ábel jól tudta, nincs értelme tagadni azt, amit már tudnak róla. De a nevét nem tudták, tehát azt szabadon választhatott. Az egykori William még a háború ideje alatt ismerkedett meg a valódi Rudolf Ivanovics Ábelrel németországi bevetésük idején. Együtt dolgoztak, így jól megismerte kollégája életrajzát. Munkatársa szintén nehézsúlyú hírszerző volt, tehát ha otthon megtudták, hogy elfogták Rudolf Ivanovics Ábelt Amerikában, akkor ez egyértelműen azt jelentette, hogy a másik profit kapcsolták le, vagyis Williamet. Ezt használta ki elfogása idején. Azt még nem tudta, hogy a valódi Ábel meghalt 1955-ben, de ezzel vált még hitelesebbé az amerikaiak szemében: azt sejtették, hogy azért keltették Ábel halálhírét, hogy eltereljék róla a gyanút.

Hogy az FBI és a CIA növelje presztízsét, hamarosan óriásplakátok hirdették New Yorkban, hogy elfogtak egy orosz ezredest, az Amerikában tevékenykedő kémek legjobbját, és a fényképét is közzétették. Persze az újságok is címlapon hozták a nagy fogást.

Rudolf Ábel – ezután ezt a nevet is használjuk – fogolyként is feladta a leckét a nyomozóknak. Először vádalkuval próbálkoztak. Visszautasította. Önként semmit sem vallott, bizonyíték kevés volt. Műveltsége és önuralma megdöbbentette vallatóit. Belátták, semmiféle fenyegetéssel vagy kínzással nem juthatnak előbbre a harctereken edződött ezredessel. Tanúkat kerestek. Abból volt bőven, de mind összevissza beszéltek.

Aztán került egy Burton Silverman nevű festőművész, aki

Emil Goldfus néven Silverman műtermében Fotó: Silverman Studios Inc.

sokat tudott, de a beszámolójában kevés volt a fontos adat. Elmonda, hogy hihetetlen volt számára, amikor az újságokban igazi jó barátját látta orosz kémként feltüntetve. Teljesen hihetetlen volt, sőt arra gondolt, talán a biztonságiak tévedtek. Elmondott mindent megismerkedésük pillanatától kezdve. 1954-ben találkozott Emil Goldfusszal az Ovington Studios liftjében, ahol mindketten műtermet béreltek. Udvarias, méltóságteljes embernek ismerte meg. Az is megtörtént, hogy késő este gyűrött ruhában kopogott be Silverman műhelyébe, hogy egy kis terpentint kérjen. Beszélgettek, aztán pár hónap alatt szoros barátság alakult a két művész között. Goldfus sokkal idősebb volt Silvermannál, de csodálattal nyugtázta fiatalabb barátja művészetét. Igyekezett tanulni tőle. Volt, amikor nem is beszélt, csak ült, és nézte a fiatal művészt munka közben. Silverman meglepődött, amikor azt tapasztalta, hogy idősebb barátja milyen hatékonyan sajátít el művészi technikákat. Szavak nélkül tanult, és emlékezetből rekonstruált mindent. Goldfus még megosztott apró dolgokat az életéből. Politikai nézetei nem voltak szélsőségesek, ellenezte, művészietlennek tartotta a hangos tiltakozásokat. Skót akcentussal beszélt, és azzal magyarázta ezt, hogy nagynénje nevelte. Ezután már bostoni tanulmányairól beszélt, majd részletezte, mennyi mindennel próbálkozott, hogy megéljen: volt könyvelő, villamosmérnök, favágó, végül fotós.

Thomas Carlyle angol író véleményét idézzük a rejtvény fősoraiban.	1.	ANGOL MACSKA	PARADI- CSOMI	ÉLŐ EMBER	JUTTAT A MAROS TESTVÉRE		AZ ARGON VEGYJELE	BÁLNA	RUHA- KÉSZÍTŐ IPAROS	... CSILLA- GOK (GÁRDONYI)	TILTÓSZÓ DURVÁN ELTOL		KILOGRAMM (RÖV.)	FOLYADÉK FONTOS IPARI FÉM		IDEGEN SÁRA	VÉGTELEN ZÉRÓI		... TÉKA (MAROSVÁ- SÁRHELYI KÖNYVTÁR)
	A																		M
	NŐI NÉV (JAN. 29.)					VIBRÁLÓ, REMEGŐ HANTOL					GÉSAI AZ ÚJVILÁG			NAGYOBB TEREM REG ÉS ... (ARANY J.)					
	GYEREK- ALTATÓ SZÓ NÉV (ANGOL)						SOKSZÍNŰ ZOLA REGÉNYE					FÉMPÓHÁR HUZAL							
2.	B	FRANCIA VÁROS	... MATYI (FAZEKÁS MIHÁLY MŰVE)	NYUGAT (RÖV.) EZ VAN MOST	PÁRATLAN LÁNY! FÉRFINÉV (ÁPR. 2.)		ELŐTAG: KETTŐ AZONBAN				RÓMAI 1500 FILOZÓFUS (IMMANUEL)			FRANCIA RT. TOVA			VÉGTELEN KÖRI A HÁZON KIVÜL		
... ÁRUHÁZ (SZENDRŐ JÓZSEF FILMJE)						KÉZBESÍTŐ DUBLIN LAKÓJA				RÁMA MAGAS NÖVÉNY						GYÓTRELEM PÁRATLAN SZAGI			
ÍZÜLETI BETEGSÉG				IDEGEN IRÉN NŐI NÉV (DEC. 22.)				HÁTRÁL OSZTRÁK RÉGIO							TÉLI SPORT SZOLNOK FOLYÓJA			RÓMAI 500 CSATÁR ÖRÖME	
VÉGE (NÉMET)				ZAMAT BECÉZETT INNIVALÓ			OKTAT EGÉSZ RÉSZE							TÁRSASÁGI TÁNC TÉP					
GABOR (SZÍNÉSZNŐ) AZ ARANY VEGYJELE			IZOMKÓTÓ AZ ARGON VEGYJELE		TILTÓSZÓ ÁSVÁNYI FÜSZER		RÓMAI 501 FR. BÖR- TÖNSZIGET			ÜRES TOKI ODA-VISSZA NŐI NÉV			HIBÁS KEZDETI ZOKOG			TASZÍT ZAVAROS KEZDET			
		ELÉG (LATIN) FEL- VIGYÁZÓ				PÁPAI KORONA SZEMMEL ÉRZÉKEL					KÉZI HOSSZ- MÉRTÉK LEL						SKÁLAHANG HANGSOR ELSŐ FOKA		
NÖVÉNY RÉSZE			HOZZÁ- TARTOZÓ LÉNIA				HARCTER ZSINÓROS KABÁT					NÁDAS TÓ ALJÁN VAN JÓ ÍZ						EZTI ELTŰZELI	
TILOS VADÁSZAT SZIBÉRIAI FOLYAM			KIŰTÉS A RINGBEN KEREKHA- TÁROKI		RÉMES RÉSZ! NÉLKÜL (LATIN)		BEVALL! HANGOSAN SÍR			NÉVELŐ SÉMI NÉP		OLASZ ÉS OSZTRÁK AUTÓJEL ARATI			FRANCIA SZIGET FRANCIA FÉRFINÉV				ANGOL PROGRESZ- SZÍV ROCK- EGYÜTTES
		A VOLGÁBA ÖMLIK ÁLLAMI ILLETÉK		SZLÁV NÉP ÉSZAKI NÉP				ANNÁL LENTEBB HAJÍT						BALTI FŐVÁROS BÓ					
PÉNZ- KEZELŐ INTÉZMÉNY				VÉGTELEN DIA! ARABI		MUTATÓSZÓ AMI INDUL!		SZÍNDARAB EGYKEI						BÁNÁTI FOLYÓ KICSINYÍTÓ KÉPZŐ					
KRÉTAI HEGY- CSÚCS			SZOMORÚ- SÁG EGYENI				AUSZTRÁ- LIAI ÁLLAT EGYESI					DZSINGISZ ... EZERI				MAGATOK RÓMAI 500			
L.N.J.	V										HALÁLOS ESET								

Augusztus 20-i rejtvényünk megfejtése: Amíg nekünk csak fizetgetnek, addig mi is csak dolgoztatunk.

George Ciorceri: 53 éve a futball szolgálatában

Czimbalmos Ferenc Attila

A marosvásárhelyi labdarúgás egyik legismertebb képviselője a Beszterce-Naszód megyei Nagydemeter községből származó George Ciorceri, akit az élete jelentős része a hajdani AS Armata csapatához köt. Gică – futballberkekben így szólítják – előbb játékosként, később a klub ifjúsági központjának edzőjeként, majd a felnőtt csapat másodedzőjeként (1992–1995), idővel vezetőedzőjeként (1995–2001) vált ismertté Marosvásárhelyen.

Az AS Armata megszűnése után a Kolozsvári CFR labdarúgó-akadémiájánál helyezkedett el mint gyerekedző, tehetséggutató, sőt a nagycsapat edzője is volt több időszakban.

A minap Marosvásárhelyen egy ASA öregfiúk – Kolozsvári Univerzitatea öregfiúk barátságos mérkőzés után beszélgettünk Ciorcerivel – aki játékosként is komoly hozzáállásáról volt ismert, és edzőként is mindenütt kívánta a tiszteletet, ahol megfordult.

– *Isten éltesse, hiszen szeptember 3-án 71-et tölt! Hogy érzi magát mostanában?*

– Köszönöm, jól vagyok, de főleg egészséges. Életemnek abban az időszakában vagyok, amikor ritmusszerűen élek, olyan dolgokkal foglalkozom, amelyek jó érzéssel töltenek el. Ezért is optimista vagyok és még terveim vannak az életben.

– *Jó ideje a hétköznapiak zömét Kolozsváron tölti. Mivel foglalkozik jelenleg?*

– A Kolozsvári CFR labdarúgó-akadémiájánál alkalmaztak szakmai felügyelőként, emellett edzősködéssel és tehetséggutatóval is foglalkozom. Amikor szükség van rá, akár a nagycsapat kötelékében is besegítek, amire már volt példa, hiszen edzői pro-licencem is van. Megjegyzem, hogy fiatal, ügyes, tehetséges gyerekekkel és kiváló

szakemberekkel dolgozom a klub keretében.

– *Hol és mikor kezdett el futballozni?*

– 1973-ban Balánbányára kerültem a bányásziskolába, ezzel párhuzamosan a helyi Bányász ifjúsági csapatának voltam a tagja. Egy regionális sportrendezvény részeként futballtornát tartottak a Prahova megyei Filipești de Păduren és a labdarúgó-szövetség akkori szabály szerint egy 18 év alatti ifinek minden csapatban lennie kellett. Erre a szerepre engem választottak a balánbányaiak, ott figyeltek fel rám. Egyébként a később ismertté vált Marin Radu II. (FC Argeș, Steaua) is jelen volt azon a tornán.

– *Hogyan alakult a labdarúgókarrierje?*

– Az iskola elvégzése után Ploiești-re vonultam be katonának – ahol fociztam is –, majd a katonaság után visszakerültem Balánbányára, ahol tovább futballoztam. 1979 és 1981 között a Gyergyószentmiklósi Jövő leigazolt labdarúgója lettem, de időközben a mesteri iskolát, a söfőriskolát és a játéktechnikai iskolát is elvégeztem, hiszen már a jövőmre is gondoltam.

– *Mikor került az ASA-hoz?*

– 1982-ben nyári barátságos tornán rendeztek Gyergyószentmiklóson, ahol a helyi Jövő mellett részt

vett az ASA és a lengyel Slask Wroclaw csapata. Egyik találkozó előtt elfogadtam a marosvásárhelyiek akkori elnöke, Cornel Căcovean ajánlatát – addigra végeztem az iskolával is –, így lettem a klub leigazolt játékosa.

– *A vásárhelyi katonacsapatnál 170 mérkőzésen 30 gólt szerzett és az együttes egyik megbecsült játékosa volt. Mikor hagyta abba a futballt?*

– 1988 decemberében. De én már két évvel korábban lejegyeztem a napi edzésterveket, a csapat ifistáival – akik tiszteltek engem – egyéni edzéseket tartottam, ugyanis idősebb voltam a nagycsapatot alkotó fiatalok zöménél – éppen generációváltás zajlott az ASA-nál. Egy lágyéktáji sérüléssel is küszködtem és éppen akkor került a kezembe egy cikk a híres Michel Platini-ról, aki szintén 33 évesen hagyta abba focit egy hasonló sérülés miatt. Mivel ebben a helyzetben ajánlatos egy időt kihagyni, követtem a francia futballsztár példáját és fölhagytam a futballal.

– *Akkor kezdett edzősködni?*

– Igen. Időközben elvégeztem a Román Labdarúgó-szövetség edzőiskoláját és közöltem Cornel Căcoveanuval, hogy szeretnék dolgozni a klubnál. Meg is kaptam a lehetőséget: először az ifjúságiaknál voltam, majd a nagycsapatához kerültem, kezdetben másodedzőként, majd vezetőedzőként tevékenykedtem.

– *Még melyik hazai csapatoknál edzősködött?*

– 2001-ben a Temesvári Politehnicához kerültem, az olasz Claudio Zambon anyagi támogató és Marian Iancu klubelnök idején – itt egy évet töltöttem –, aztán 2002 áprilisában a Kolozsvári CFR kezdett foglalkoztatni. Az évek során még edzősködtem a Poli AEK Temesvárnál (2004), az Aranyosgyéresi Huzalgyárnál (2004–2005), a Dési Unireánál (2006), a Gyulafehérvári Unireánál (2007), de az időközben

újra alakult ASA-t is edztem 2016-ban, sőt az FC Brassó szakmai igazgatója is voltam 2013-ban. Emellett több ízben edzősködtem a Kolozsvári CFR-nél, gyerek, ifjúsági és felnőtt szinten is. Az említett alakulatoknál A-, B- és C-osztályos szinten láttam el a szakvezetői teendőket, így – ha jobban belegondolok – 1973 óta lassan 53 éve állok a futball szolgálatában.

– *A több évtizedes futball-tevékenysége alapján, hogy látja: labdarúgóként vagy edzőként könnyebb?*

– Amikor focista vagy, csak a te problémáidra, a sporttal kapcsolatos dolgaidra összpontosítasz, de edzőként egy egész közösség problémája kell érdekeljen, mivel az edzői teendők mellett menedzser, pszichológus, orvos, akár lelki gondozó is kell legyen. Tehát nehezebb edzőnek lenni, mint játékosnak.

– *Melyek azok a labdarúgó-mérkőzések, amelyekre szívesen gondolt vissza mint volt labdarúgó?*

– Az 1984. október 28-án Maros-

vásárhelyen rendezett ASA – Univerzitatea Craiova találkozóra mindig szívesen emlékszem vissza, hiszen a híres Craiova Maxima ellen 2-0 arányban diadalmaskodtunk. Én azon a meccsen a hajdani eredményjelző előtti térfélen levő craiovai kapuba, mintegy 16 méterről lőttem egy nagy gólt a válogatott hálóőrének, Silviu Lungnak. De egy ugyancsak a Ligetben, 1983. április 6-án lejátszott ASA – Steaua meccs is előttem van, amikor 4-0 arányban leiskoláztuk a fővárosi katonacsapatot. Akkor a néhai Gáll Dezső két gólt szerzett.

– *71 évesen még mit vár az életől Gică Ciorceri?*

– Dr. Halmágyi Imre, az ASA egykori orvosa többször hangoztatta, hogy ő várja, hogy feltalálják azt a csodagyógyszert, amelynek köszönhetően 120 évig is lehet élni. Én is azt várom! – fejezte be a beszélgetést viccesen a vásárhelyi futballélet egyik legtiszteltebb és legkedveltebb képviselője, George Ciorceri.

A tizenhárom éve, 2013-ban készült felvételen Onuțan Károly (b), Bölöni László (k), Sikló Árpád (j) és Hajnal Gyula (j2) társaságában. Fotók: Czimbalmos Ferenc Attila

A veretlenség megőrzése továbbjutást ér a Ferencvárosnak

A Ferencváros egygólos előny birtokában fogadja a török Trabzonspor együttesét a labdarúgó-Európa-liga rájátszásának mai visszavágóján, és ha folytatja veretlenségi sorozatát, bejut a második számú kupasorozat ligaszakaszába.

A kupagyőztes zöld-fehér gárda a mostani kiírásban még nem kapott ki a nemzetközi porondon: a szerb Vojvodinát ket-

tős győzelemmel búcsúztatta, a holland Twentével az idegenbeli sikert követően hazai pályán döntetlent játszott, majd a lengyel Górnik Zabrze ellen otthon nyert és vendégként „ikszelt”. A Trabzonspor elleni első felvonáson a norvég Kristoffer Zachariassen szerezte a találkozó egyetlen gólját.

A párharc első felvonásán a török bajnoki bronzérmes sem talált fogást a Ferencvárosnak, a gárda legnagyobb sztárját, a nyáron szerződötett egyiptomi Mohamed Szalah-t „kivették a játékból” a zöld-fehérek. A Liverpool korábbi legendája ugyanakkor az elmúlt hétvégén már új csapatában is megkezdte a gólgyártást, duplázott a Basaksehir elleni összecsapáson.

A két csapat négy évvel ezelőtt már találkozott egymással a Groupama Arénában, a 2022/23-as csoportkör első fordulójában a zöld-fehérek a 16. perctől emberhátrányban játszva 3-2-re nyertek.

A 21.30 órakor kezdődő összecsapást a szlovén Rade Obrenovic vezeti, az M4 Sport televízió élőben közvetíti.

A Ferencváros mindenképpen főtáblán játszhat az ősszel, sorozatban a nyolcadik idényben. Ha kiéjt a török együttest, akkor hatodszor az Európaligában, ha elveszíti a párharcot, akkor pedig másodszor a Konferencialigában.

Eredményjelző

Bajnokok Ligája, selejtező, playoffkör, visszavágó: Sabah – Hapoel Be’er Sheva 5-2, továbbjutott: a Sabah, 6-4-gyel; FK Bodø/Glimt – NEC Nijmegen 3-0, tj: FK Bodø/Glimt, 6-1-gyel; LASK Linz – Celtic Glasgow 5-1 hosszabbítás után, tj: LASK, 5-4-gyel.

Fotó: FTC

Európai futballbajnoki eredmények

* *Angol Premier Liga, 1. forduló:* Arsenal – Coventry City 3-0, Hull – Manchester United 2-0, Everton – Crystal Palace 2-0, Ipswich – Sunderland AFC 2-1, Nottingham Forest – Leeds United 0-1, Brentford – Tottenham 3-0, Brighton & Hove Albion – Aston Villa 4-0, Manchester City – Bournemouth 2-1, Newcastle United – Liverpool 2-2, Fulham – Chelsea 2-3;

* *Spanyol La Liga, 1. forduló:* Atlético Madrid – Málaga 2-0, Deportivo La Coruna – Elche 1-1, Alavés – Getafe 3-0, Espanyol – Levante 3-0, Sevilla – Rayo Vallecano 2-1, Valencia – Betis 0-1, Racing Santander – Villarreal 2-2, elhalasztott mérkőzések: Celta Vigo – Osasuna, FC Barcelona – Athletic Club; 2. forduló: Athletic Club – Sevilla 1-3, Atlético Madrid – Villarreal 2-2, Betis – Real Sociedad 1-0, Osasuna – Levante 0-0, Espanyol – Real Madrid 1-2, Elche – FC Barcelona 0-5, Getafe – Racing Santander 1-0, Málaga – Deportivo La Coruna 1-1, Valencia – Celta Vigo 0-0, Rayo Vallecano – Alavés 1-1;

* *Olasz Serie A, 1. forduló:* Udinese – Como 1-1, Inter – Monza 4-1, Genoa – Napoli 0-2, Parma – Cagliari 0-1, Venezia – Lecce 0-2, Frosinone – Juventus 0-1, Atalanta – Sassuolo 2-1, Torino – AC Milan 1-2, Bologna – Lazio 0-1, AS Roma – Fiorentina 4-0;

* *Francia Ligue 1, 1. forduló:* Olympique Marseille – Strasbourg 4-0, Lens – Auxerre 5-2, Troyes – Paris FC 0-0, Toulouse – Lyon 0-2, Le Mans – Brest 2-2, Nice – Lorient 0-0, Angers – Lille 0-2, Le Havre – AS Monaco 0-1, Stade Rennes – Paris Saint-Germain 2-2.

Kávéházi időutazás Sebestyén Spielmann Mihállyal

(Folytatás az 1. oldalról)

Az együttlét elején – a 19. századi pincérek „azonnali bankári”, hitelező szerepe kapcsán – az előadó egy Lengyel nevű vásárhelyi vendéglátós alakját idézte fel, aki egyszer egy sarokba elvonulva éppen az úgynevezett adóskönyvet töltötte ki, amikor megkérdezték tőle, hogy mit ír. Erre csak ennyit válaszolt: „kérem, időnként irodalommal is kell foglalkozni”. Egy korabeli pincér egyébként, ha elég ügyesen gazdálkodott, és elég borralót szedett össze a hitelezőitől, egy idő után kivált a kávéházból, és maga nyitott egy hasonlót. Ezeket a létesítményeket általában olyan emberek működtették, akiknek már volt némi tapasztalatuk a vendéglátás ezen ágazatában.

Ahova játszani, ébredni és jövőt jósolni is jártak

A pincérek mellett a kávéházak fontos „tartozékaik” voltak a különböző játékok, gyakran a tiltott szerencsejátékok, amelyek miatt a rendőrségi razzia sem volt ritka esemény ebben a szórakoztatásra – de nem csak – teremtett világban. A hatóság esetleges érkezését a „kukerek” figyelték, akik időben figyelmeztették a kártyázókat. Lebukás ellen úgynevezett trükkös asztalokat is használtak a szerencsejátékosok – tudtuk meg az előadótól.

A továbbiakban Sebestyén Spielmann Mihály a kávéházak sokféle funkcióját taglalta. Elsősorban a találkozás terei voltak ezek a – színésznők kivételével – nők által nem vagy csak férfi kíséretében látogatott létesítmények. De szóbeli üzletkötéshez és jogi vagy egészségügyi tanácsadáshoz is a kávéházak biztosították a megfelelő helyszínt, az újságíróknak pedig kiapadhatatlan információforrásként szolgáltak. A színészek első kávéjuk mellett felébredni, a nézők kedvenc színészekkel, színésznőikkel találkozni jártak ezekre a politikai fórumként is működő helyekre. Itt alakult ki a kávéházi Konrádok embertípusa, amely a valósággal teljesen párhuzamosan mondta meg a tutit, elsősorban a háború soha be nem következő kimeneteléről jósolva.

A kávéházak ugyanakkor botrányközpontok is voltak, ahol megcsalásokra is fény derülhetett, a felszolgált alkohol hatására pedig gyakran verekedésekre is sor került.

A szóban forgó vendéglátóegységek ettől függetlenül jól jövedelmeztek, egyrészt ugyanis a sze-

Lázok Klára és Sebestyén Spielmann Mihály

Fotók: Nagy Tibor

rencsejátékosok a nyereményükből fizettek a tulajdonosnak, másrészt a tulaj gazdasági válság idején emelhetett az árakon, még a pohár vizet is drágíthatta. Az 1930-as évek anyagi nehézségektől terhes időszakában ugyanakkor egy legalább tíznapos pincérsztrájkra is sor került Marosvásárhelyen – mesélte a művelődéstörténész.

Transzilvánia, Erdély, Royal, Korzó

Sebestyén Mihály ezt követően egymás után mutatta be hallgatóságának a 19–20. századi békeidők híres marosvásárhelyi kávéházait, elsőként a legrégebbi, 1873 decemberében a főtér és a Bolyai utca találkozásánál megnyitott Transzilvánia Szálló és Kávéház nevű létesítményt, amelyet Knöpfler Vilmos orvos, parlamenti képviselő, vállalkozó, a vásárhelyi takarékpénztár megalapítója építtett. Nemcsak kávéháza, hanem cukrászdai része is volt az ingatlannak, a későbbiekben pedig egy színházteremmel is bővítették. A szállodát a Knöpflerékkal rokonságban lévő Ugron család tartotta fenn. Ebben a kávéházba járt Bernády György és párthívei, barátai, és itt rendezett Bernády rendszeren olyan polgármesteri vacsorákat, amelyeken az ellenfelei is tiszteletüket tették, hogy politikai muníciót kapjanak a városi tanács ülésein való felszólaláshoz.

Egy másik kávéház az Európa nevet viselte, az egykori Bem téren, a vár mellett működött, és kerthelyisége is volt. A későbbiekben – más kávéházakhoz hasonlóan – megváltozott a neve. A harmadik kávéház, a Royal, a későbbi Maros vendéglő elődje igen modern helynek számított, ugyanis szeparéval és biliárdasztallal is rendelkezett. 1904-ben nyílt meg a főtér, illetve a Bartók Béla utca sarkán, a Bissingen-ház földszintjén a leghosszabb

életű vásárhelyi kávéház, a Korzó (Corso), amelybe olyan padlót építettek be, ami nem csúszik, márványasztalai és szeparéi voltak, sőt egy hátsó kijáratral is rendelkezett, ami a hamiskártyásoknak kínált menekülési útvonalat a rendőrségi razziák alkalmával. Ez utóbbi kávéház többször megbukott, többször bezárták,

A Corso kávéház 1915 körül

és az említett pincérsztrájkra is itt került sor, ugyanakkor ez a kávéház adta egy rövid időre az utca nevét.

Az említett nevezetes főtéri kávéházak mellett a város más pontjain is nyíltak hasonló vendéglátóipari egységek, ezek azonban korántsem voltak olyan sikeresek, és gyakran kocsmává alakultak át – zárta kivetített képekkel színesített bemutatóját az előadó, akit a továbbiakban Lázok Klára, a Teleki Téka főkönyvtárosa kérdezgetett erről a letűnt, régen pezsgő világról.

Szélhámosságok, bűvésztükkök, irodalmi rendezvények

– *Hogy kell elképzelni egy ilyen kávéház belső kialakítását, volt ennek valamilyen szabályrendszere, vagy ez attól függött, hogy mit láttak az esetleg külföldön megforduló tulajdonosok?* – hangzott el az eszmecsere elindító kérdés.

– Elsősorban maga az épület adta a lehetőséget a kávéházhoz. Ez legtöbbször földszinti üzlethelyiség vagy régi ház volt, közvetlen bejáratral az utcáról. Fontos szempont volt, hogy lehetőleg tágas legyen a hely, és legyenek benne oszlopok, amelyek egyfajta intimitást biztosítottak. A szeparé is fontos volt, ahol külön multságokat lehetett rendezni, vagy akár el lehetett vonulni a kíváncsi tekintetek elől – sorolta Sebestyén Mihály a feltételeket, majd a két- és legalább négyszemélyes asztalok, valamint a pihenésre

karesti szőnyegárus volt. De a kávéházakban mutatták be trükkjeiket a bűvészek is, akiknek nagy sikerük volt. A múlt század húszas-harmincas éveiben azonban komolyabb irodalmi esteket is tartottak a kávéházakban, nem lévén más, ilyen jellegű rendezvényeket befogadó tér.

A főszereplők eltűnése

– *Mi történik ezzel a rendkívül színes világgal a világháború után?* – fogalmazódott meg a történetet lezáró kérdés.

– Az első világháború után a Transzilvániát a román értelmiség sajátítja ki magának, a román hivatalnokok és a művészek a New York kávéházat, így a Korzó marad a kisebbségi kávéház. A második világháború után, az 1948-as államosításkor az összes kávéház a román állam tulajdonába került, egy részüket bezárták, egyesek he-

lehetőséget adó pamlagok meglétét említette. Fontos volt a biliárdasztal és a kártya is, továbbá a különféle újságok sem hiányozhattak. Volt idő, amikor Marosvásárhelyen egyszerre négy lap jelent meg, és ezek mind megtalálhatók voltak a kávéházakban a – vonatjárástól függően egy nap késéssel érkező – központi lapokkal együtt.

– *Hogyan illeszkedtek bele a városi habitusba ezek a létesítmények, mikor jártak az emberek kávéházba?* – tudakolta Lázok Klára.

– A derék polgár egész nap ott ülhetett, ennek nem volt meghatározott ideje. A dolgozó ember inkább délután vagy este ült be. Míg az éttermeket és a kocsákat éjjelkor be kellett zárni, a kávéházak éjszaka 2 vagy 3 óráig nyitva maradhettek, de ezért külön kellett fizetni a városi tanácsnak. A kávéházak jelentették a városi ember számára azt a helyet, ahova elszabadulhatott a családjától egy fél órára, egy órára, egy napra.

A továbbiakban az est házigazdája a vásárhelyi kávéházakhoz köthető esetleges irodalmi vagy közéleti pletykákra kérdezett rá. Vendége elmondta, hogy a tehetség mocorgása rendszerint Kolozsvárra vagy Budapestre irányította az alkotókat, így a város nem igazán számított irodalmi központnak. Annál inkább virágzott azonban a kávéházakban a szélhámosság, amelynek egyik gyakorlója egy bu-

lyén mészárszéket nyitottak. A kávéházi emberek eltűntek, egyeseket letartóztattak, másokat kitoloncoltak a városból, és voltak, akik elmentek, kivándoroltak. Ugyanakkor hiányzott a kávéházakba járó, illetve kávéházakat működtető zsidó polgári réteg, amelynek tagjai a lágerekben vagy munkaszolgálatban veszítették életét, vagy ha fiatalemberként haza is jöttek a deportálásból, nem a kávéházakat keresték, hanem családot szerettek volna alapítani, egzisztenciát próbáltak teremteni.

Az együttlét végén Lázok Klára arról kérdezte vendégét, hogy melyek azok a források, amelyekből a fiatal kutatók és más érdeklődők is adatokat gyűjthetnek a vásárhelyi kávéházakról. Sebestyén Spielmann Mihály a Diamantstein Györggyel közösen szerkesztett *Időtár* sorozatot ajánlotta a hallgatóság figyelmébe (amelynek 10. kötetét pénteken 17 órától mutatják be a Téka-forगतat keretében a váruvaron), továbbá a Marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara jelentéseit tartalmazó levéltári iratokat. Mivel az utolsó kávéházak óta lassan nyolcvan esztendő telt el, szemtanúkat már nemigen találni, így hát maradnak az írott források és az analógiák a budapesti kávéházak világával, amelyek, persze pusztán feltételezések, és amelyeket a források majd megerősítenek vagy megcáfolnak – összegzett az előadó.

Még tart a kampány a nagy méretű, a textil- és a veszélyes hulladékok begyűjtésére

Augusztus 27 – 31. között a Belvedere és a Kövesdomb negyedekben a következő helyszíneken lesznek kihelyezve a konténerek:

Csalhó utca, a parkolók mellett, a 13-as tömbház jobb oldalánál; Kövesdomb utca, a 12-es számú tömbház parkolójában; Koós Ferenc utca, a 14-es tömbház előtti parkolóban; Petru Dobra utca, az 1-es, 3-as, 5-ös tömbházak mögött, a Segesvári út felől; Ion Buteanu utca, a Maros Művészegyüttes épülete mögött; Páring utca, a PROFI áruház parkolójában; Măgura utca, a Măgura és a Legelő utca kereszteződésénél; Madrid utca (Belvedere negyed) alsó rész.

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

DORA OPTICS

Teljes körű ellátás
az egész családnak!

Szemészet

Gasztroenterológia

Kardiológia

Fül-orr-gégészet

Érsebészet

Tüdőgyógyászat

Plasztikai sebészet

www.doraoptics.ro

0733 553 976

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

IMATEX-INDIÁNOK,
Veres Lajos, Tordai Tibi,
KÉRLEK, HÍVJATOK FEL!
00-46-736183507, Sanyi. (28910-I)

KÜLÖNFÉLÉK

MUNKÁLATOKAT vállalunk: háztetőkészítést cserépből, lemezből, szigetelést, meszelést, kisebb javításokat stb. Tel. 0753-643-414. (28911-I)

VÁLLALUNK szobafestést, bármilyen szigetelést, rámolást, takarítást, kőművesmunkát, készítünk új tetőt, teraszt, balkont, ereszcsonát. Tel. 0742-344-119, Szabolcs. (28912-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Hét éve már, hogy
elmentél tőlünk,
de szívünkben azóta is
velünk vagy.
Hiányod csendje elkísér
nap mint nap,
emléked pedig örökké
bennünk marad.
Nem feledünk, mert akit
szívből szeretünk,
az örökre velünk marad,
amíg csak élünk.

Soha el nem múló szere-
tettel emlékezünk

ZOLYOMI
ZSOLT DÁNIELRE

halálának hetedik évfordulóján.

Bánatos szülei és testvérei családjukkal. (p-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa,
nagyapa, dédnagyapa, rokon, jó barát,
id. SZÁVA SÁNDOR

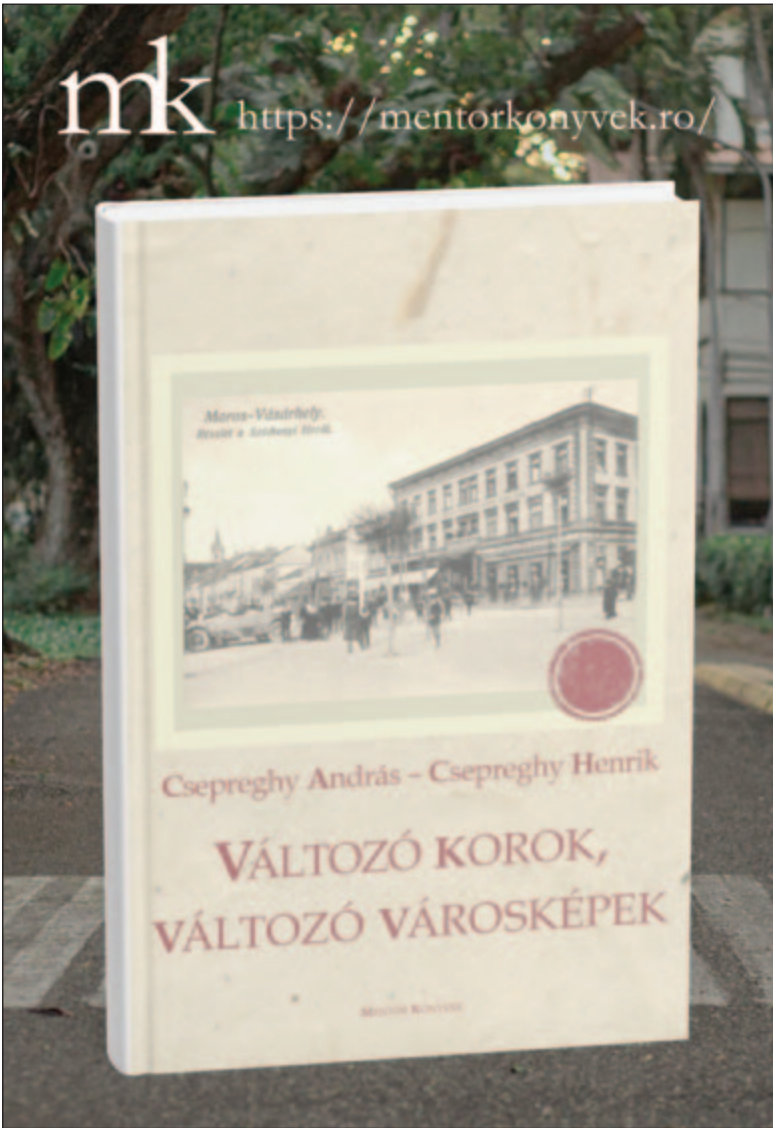
84 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt.

Temetési szertartása augusztus 28-án 14 órakor lesz a
marosvásárhelyi református temetőben.

A gyászoló család. (-I)

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Központosított ügyelet
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD,
Csendőrség, Mentőállomás): 112	• DIGI - 0365/400-401
- 0365/400-404
• Rendőrség - 0265/202-305	• Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
- vidék - 0265/929
• SMURD (betegekkel
kapcsolatos információk)- 0265/210-110	• Delgaz Grid - 0265/200-928
- 0800/800 928
• Sürgősségi szolgálat:
- gyermekeknek - 0265/210-177	• Aquaserv:
- hideg víz-csatorna - 0265/215-702
- közönségiszolgálat - 0265/208-888
- központ - 0265/208-800
- 08008 208-888
• Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal
- 0265/268-330	• Fogasztóvédelmi hivatal - 021-9551
• Prefektúra - 0265/266-801	• Vasútállomás - 0265/236-284
• Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442
- 0265/262-907	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés
(0-24 óra), professzionális
balzsamozás
Nemzetközi halottszállítás
- 0265/215-119
- 0744-282-710
• Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó
szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)
- 0265/263-865
• Procardia Egészségügyi Központ
- Orvosi rendelők:
M. Eminescu u. 3. sz.:
- 0265/210-087	- koporsók, kellékek,
- koszorúk - 0745-606-215
- 0745-606-269
- halottszállítás - 0758-047-604
- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.:
- 0730-545-646	
• Optika-Optofarm - 0265/212-304
- 0265/312 436
- 0265/250-120
- 0265/263 351	
• Optolens szemsebészet - 0265/263-351	
• Dora Optics - 0733-553-976
- 0733-553-976	
- Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268-854-es
telefonon.

Mielőtt elindul, ellenőrizze, hol jár a busz!

Kövesse járatainkat valós időben!

www.transportlocal.ro/live